

SIMONIS A. LILJEGRENS
DISSERTATIO

HISTORICO-POLITICO-
ACADEMICA,

De

REPUBLICA

E SUIS FUNDAMENTIS
ATQUE FONTIBUS
ERUENDA.

Dem Großmächtigsten

R S N J G E

FREDERICH

Den I,

Der Schweden / Gothen / und
Wenden König / Groß-Fürst zu Finn-
land / Herzog in Schonen / Estland / Lieff-
land / Carelen / Bremen / Verden / Stettin /
Pommern / Cassuben und Wenden / Fürst
über Rügen / Herr über Ingermanland und
Wismar / wie auch Pfalz-Grass am Rhein
im Bähern / zu Jülich / Cleve und Bergen
Herzog ; Landt-Grass und Erb-Prinz zu
Hessen / Fürsten zu Hirsch-Feldt / Grassen
zu Catzen-Ellenbogen / Dietz / Ziegen-
heim / Nidda und Schaum-
burg &c. &c.

Dieses allerunterthänigst
überreicht
Author.

Größmächtigster Monarch,
Des Vaterlandes Sonne/

S Er du nach aller Wunsch und Treu-
gesinnter Schall/
Den Schwedisch' Thron bestrahlst
zu unsrer Freud und Wonne/
Daß auch das Felsen Kind rufft Vivat
überall;

So hat der Himmel dan / das Seuffzen treu-
er Herzen /
Erhört: die sich darnach / geseht mit tieffen
Schmerzen /

Der Große Himmels Herr/ der Krohn und
Scepter schencket/
Und selber Weg und Straß/ zum Throne
dir gebahnt/

Der aller Treuer Mund/ Herz/ Hand dir zu-
gelecket/

Ja/ dich zum König/ Haupt/ zu wehlen an-
gemahnt/

Laß' forthhin stehen auch / sein Herz und Him-
mel offen /

Für Eurer May:tt/ so ist's nach Wunsch ge-
troffen.

Mit solchem treuen Wundsch dieß Blatt ich
überreiche/
Verknüpfft mit dem was ich/ in meinen
Jünglings Jahr/
Von Wohlgeordnetem und Höchstbeglücktem
Reiche/
Einsältig hab' gezeigt bey Stürmscher Mäusen
Schar/
Nim solches gütig auf/ und laß dein Gnade
scheinen/
Auch gegen mihr/ der da/ ist einer von den
deinen.

**Ehro Königl. May:tt/
Meines allergnädigsten Herrn/**

Aller unterthänigster und
getreuester Unterthan

S. A. Lilliegreen.

Viro JUVENI.

Nobili profapia, nec non literarum gloria
longè condecoratissimo,

Dn. SIMONI Lilliegreen

disputationem de REPUBLICA solerter con-
textam, publicè defensuro, amico &
commiliti sincerè adamando.

Oce Bias olim dixit: RESPU-
BLICA, svavi,

*Optima censenda est, quando mo-
deramina legum*

*Subiectis pariter sectantur, ut omnia jussa
Principis aut Regis metuunt, venerantur a-
mantque,*

Fusius hæc reteggit noster conamine multo
Lilliegreen/ qui discursum defendere, Marte
Conscriptum proprio, conatur; gratulor ergo
Grandibus his ausis; succedant alite dextro
Singula cœpta Dei in laudem! propriamque
salutem!

*L. M. q. quamvis compluribus
impeditus gratatur*

*Raptissime Aboæ
Ipsis calendis Junii
Anni 1689.*

SIMON Lilliegreen

*Met. & Log. Prof. Ord.
b. t. Acad. Rector.*

Nat

Natalium, doctrina, morumque splendore No-
bilissimo Domino Viro JUVENI,

SIMONI Lilliegreen /

properanter admodum hisce
gratulari voluit,

Ulchra DEI Facies fuerat, quâ
conditor almus

Consimiles homines finxit ho-
nore sibi,

Primum; postea sed turpi deper-
dita lapsu:

Hinc de carne caro nos miseranda sumus.
PUBLICA tunc RES tuta fuit: nunc perdita
plane,

Ni DEUS imperio vellet adesse suo.
Ardua sunt, fateor, calamo, quæ mente vo-
lutas,

Lilliegreen/ docta: doctior inde redis.

L. M^g.

DANIEL GYDENSTORPE,

In Regio Dicafterio Affessor.

Nobilissime Dne. **JMGEORGEN**/ il-
lustre TUI ordinis Sydus, Amice
Singularis!

S natus verè generositatis est cha-
racter, isque insignibus sincere solus
nobilitatis fulget, cujus præclara in-
doles ad Patriæ felicitatem à fato-
rum benignitate ornandam, ubi semet destina-
tam esse intellexerit, augustiori sua nascendi
sorte, ampliorique eminentioris fortune gra-
du tanquam vehiculo utitur, in civilis dunta-
xat eminentia capitolium, inque robustæ vir-
tutis sacrarium, quo applaudente cœlo, an-
nuentibus bonis, feliciter decurrat. Scilicet, ha-
bent illustria ingenia præ reliquis illis Rerum-
publicarum monstris, & ad fruges tantum con-
summere natis, hoc sibi peculiare, ut dum hæc,
cum Euphormione illo Satyrico, speciosum tale (si
Diis placet) conglomerant ratiocinium; Cele-
britas nominis invidiam parit, invidia inimi-
cos, mortem inimici, nihil proinde tutius est
ignorantia; dum, inquam, hæc, fumos ac pul-
veres, majorum industria suscitatos jactant,
ob avorumque suorum generis splendorem se-
quipedali ventre tument, aut emptos sibi præ-
tio aut precibus titulos, pro licentia venditant,
valedicendi pietati, spernendi literas, expi-
landi cistas, purgandi loculos, exsiccandi do-
lia, verrendi granaria, misellosque rusticos

pen-

penitus decoriandi; tunc illa, optimis expoli-
ta artibus, stimolata gloria, divinitatisq; im-
pulsu sensu, sanguinis sui fundamento unice
nituntur, velut perpetuo virtutis testimonio,
illustrique erecta mentis indicio, in magnum
imperatorum decus, suo cum merito, egregie ex-
surgendi. Horum ordini, Commilitonum Do-
ctissime, extra privatum cujusdam necessitudi-
nis respectum temet intuendo, nomen ut inse-
ram tuum, severe mandat unanimis sapientium
coronae consensus, adprobant dexterrima corda-
tiorum de te sparsa iudicia, invitat quoque ele-
gantissima magnaque promittens, inque oculis tu-
is spirans, Paterni decoris propriique genii à
Numine infusi, temperata mixtura. Ut nihil
de adamantina animorum nostrorum concate-
natione dicam, quam sicut primitus vitæ Tuae
Candidioris integritas, incredibilis artium &
scientiarum amor, germanaque fides artem
complicavit, ita quoque eandem morum Tuo-
rum gravitas, humanitatis, comitatis, ac sin-
ceritatis sale condita, adeo roborat, confortat,
alut, ut cum firmitate Gordiani nodi, certare
videatur. Sed quid est, quod per singula præ-
sagientis animi motu & divinationis ope suf-
fultus, certissima licet Tui ingenii ubertatem
pre se ferentia, curiosè ambulare crins signa,
cum vel ejus ex eo indubia elici queant omina,
quod

quod etas vix adolescentia spatia egressa, tanta jam fructuum luxuriet maturitate, quanta alias superbire soleat perfecta illorum annorum gratia, quae media uberrima cognitionis & experientiae onere turgida, inter illius precipitia pondusq; senectutis stabilis persistere suevit. Imò verò omnibus etsi aliis internorum Tuorum thesaurorum destitueremur indiciis, sufficeret hocce unum Academicum, nimirum De Republica Primæva ita politum dolatumq; exercitium, ut etiam vel malevolentissimicujusdam meliorem extorquere queat censuram. Proinde Tuarum ego virtutum sincerus estimator gratulabundus rogo, ut temet tantum Amicum in premium laborum maneat factorum favor, Regis clementia, Patria amor, Parentum gaudium, amicorum exultatio. vale,

Aboæ è Musæo 19. Calend.

Septemb, Anno 1689

à Tuo

PONCEZ Creüz.

Jun. L. B.

Nobilitatis ac eruditionis gloriâ Illustrissime

Votiens de SALIS efficacia & conservatrice spiritu cogito, quo putredines arcet, corporaque sustentat; totiens veneror admirandam supremi Numinis dispositionem. Nec aliter mens mea adficitur, quando ætheream illam contemplatur Regiam; Hæc SOLIS lustro ineffabilem claritatem, quâ planetas illuminat, vasta æris palatia illustrat, calore denique & fotu promovet generationes rerum in inferiori mundo. At verò, dum Divinitatis gloriosam Majestatem adoro; tum planè percussus stupeo ad omnem benedictionem! illam gratiam! illam clementiam! illos undique intra, extra, & circa nos sparsos æternitatis radios atque thesauros. Si itaque nomen Domini laudent astra, elementa, meteora singula, animalia quæque, silvæ, montes, camporum lilia, tum aquæ, extra cœlorum claustra, dulci refrigerio, temperantes molem. Nonne tunc maximè conveniens est, HOMINEM, æternitatis germen, typum atque heredem, sermone extollere & vocibus celebrare tanti CREATORIS dona, munera, magnalia. Imo verò, hæc erit & manebit omnium & singulorum cordato-

END

rum hominum obligatio, polus & magnes.
Nobis quippe suorum mandatorum tabulas
tradidit DEUS: Pro nobis effudit sanguinem
ejus unigenitus: nobis lucent sidera, spirant
venti, parturit tellus: Noster intellectus pene-
trat causas & conjugia rerum subtilissimarum;
Nostra voluntas gubernat tot consilia, mores,
actus, leges, ceremonias, molimina tot gen-
tium. Quæ cuncta, postquã altiori animi scru-
tinio ponderasti, JUVENUM DOCTISSIME
mi OPTIME **EXCELSÆ**! Non de
fortunæ vano choragio cristas erigis; Sed
unicè de pietatis Zelo gloriaris; in virtutum
exercitiis Te oblectas; in literarum palæstra
indefessè sudas; Sicq; præclaris doctrinarum
meditationibus plus laudas **CONDITORIS**
in Te effusa pignora & dona, quam appara-
tus mundi, quã illi ex Nobilium grege, quos
nec vigor excitat, nec utilis publici cura tan-
git, nec honestatis ardor inflammat: tanto
belluis inferiores, quanto eorum in:gluviem,
intemperantiam, sordes, scortationes, deli-
ria, vincunt brutorū actiones, moderatio A-
nimalium, puritas Columbarum, castitas Ci-
conia, prudentia Apum. Sed nimis longè
me à scopo avexit horror seculi, jam in viam
redeo, Tibi ex animo gratulor, Tuosq; singula-
res profectus, variis publicisq; specimini-
bus notissimos, sinceris elogiis mactō; Inter
quos

quos, haud dubiè eminet hæc DISSERTATIO, tanto gratior, quo sublimior, florentior & magis ardua apparet. Sanè vero circa initia juventutis volvere tam *vastum saxum*; tam amplum Rerumpublicarum orbem; Illa seminia! Illos late patentès stolones & ramorum brachia! illos foliorum circuitus & fructuum insignia! tam admirandam texturam civitatum, Regum privilegia, populorum pignora, non vagus, non tralatitius labor est. Cujus *priorem partem* jam vidimus: *Posteriorem* propediem expectamus, quam dum meditatione sincera & fideli brachio componis, cum bonis illis voveo, ut DIVINA MANUS, Te, propediem euntem ad exterarum regiones, ducat ac circumducatur; ut sapientem constantiam firmet, ne monstra religionum, *Tuas*, de pura pietate conceptas ideas, toxico afflatu disturbent. Ut prudentiam addat, quâ possis Regnorum arcana, sacra aularum, dicta doctorum, gentium mores, leges, confederationum vim, accuratè indagare. Ut candidè examines locorum situm, urbium artificia, robora, nexus, lingvas tot populorum. Et peractis istis negotiis, ut ex mercatura felicissima tam egregium CIVIUM SIDUS reducat. SANCTISSIMA TRINITAS. Sic optat affectu prolixiori, quam alias apparatu verborum,

DANIEL ACHRELIUS.

Ad Authorem

Dissertationis hujus doctæ,

*Nobilissimi stemmatis gloria, eruditionis
laude, & virtutum ornamentis
conspicuum maximè,*

DN: SIMONEM Lilliegreen/

Fautorem & Convictorem meum Hono-
randum officiis omnibus

ωρεσφώνησις.

GRata sonat nomen, suaves & fundit odores,
Lilia dum sistit, roseæ conformia genti :
Gratius ast quando respondet vocibus omen,
Atq; unum decorant prænobile nomen & omen.
Heic ornat nomen, ceu cernis, gloria clarum ;
Istam sed superat virtutum fulgidus Orbis.
Emicat hinc artis laus ; hinc sapientia splendet ;
Temperat illa magis reliquum nitidissimus ordo
Astrorum. Sic grata sonat nomen : Bona tanta
Illustrat mens, nata DEO, sacrata Deabus.

Quam honoris causa dedit

DAVID LUND.

Fax juvenum, Frater, nostri spes magna Parentis,
Insuper & cordis portio prima mei.

Cum monumenta Tuae, quae profers, valvo sophia,
O superi, quantum gaudeo corde, pij!

Gratulor ac animo Tibi, mi charissime Frater,
Quando aperis Doctas TE coluisse DEas,
ORTUM REGNORUM nobis TU pandere sudas,
Quis labor, hoc Doctis, gratior esse queat?
Imperii primum monstras simul esse STATOREM,
Æternum Numen sidera celsa regens.

Mox primos inter pariter viguisse Parentes,
Differis imperium, juraque sancta simul.

Plurima, sic gnavus verè sublimia tractas,
Frangere quæ magnos & potuere viros.

Sic via dura Tibi fuit & satis aspera sanè,
Doctorum rarò, quæ pede trita fuit.

Attamen ipsa nihil tam altè natura locavit,
Quò niti virtus non generosa valet.

Quæ cum mente tenes, superas obstacula cuncta,
Obstreperet, quamvis Cerberus ipse Tibi.

Te licet & centum remora remorentur euntem,
Vincere sed centum sedulus ipse potes.

Ergo manè constans, coeptis desistere noli,
Ambi, pro solito, Pieridesque Tuas.

Laude cluit summa, nam Diva scientia semper;
Dum cadet in curva, falce resecta ceres.

Dum vacuo nec non pendeat in aëre tellus,
Dum cœlum stellas, dum vehit amnis aquas.

Sic TU nostrorum famæ conferre nitorem,
Ingentem; Frater ter mihi chare paras.

Ubertiore flagro TE carmine tollere dignè,
Ut tua dona satis promeruisse scio;

Non

Non mihi, sed nosti, vinclum permittit amoris,
Quò sum conjunctus semper Amate Tibi.
Ergo ignosce precor; Faciam, quod cerno licere,
Concipiam tenui carmine vota pia.
Qua Tibi nunc Frater ter dulcis, pectore fundo,
Tu placidâ Fratris, suscipe fronte, rogo:
Des Genitor rerum mentis sapientia nostra,
Consilio aeterno pectora cuncta movens.
Des, precor, ut maneat Tibi semper tempus in omne;
Mens bona sectandi, pejus & angue mala,
Sanctè vitandi, mittat Deus ipse superne,
Lumen resplendens ingentique Tibi.
Ipse stude, quaeso, virtutum signa subire,
Sint animi comites, gaudia vera Tui.
Temne minas sortis, sic Adversisque Secundis,
Persistas Lætus, (ceu Tua verba sonant)
Sic potes intrepidus tumidas superare procellas,
Nam virtus, diræ non timet arma necis.
Perge dein felix, quò ducunt Te Tua dona,
Perge sequi, quò Te mitiâ fata trahunt.
Sic tandem plenâ Pallas cum pramia dextrâ,
Digna Tibi donet, detque perenne decus:
Evades Patriæ (nisi nos auguria fallunt)
Delicium terra, fulgida Stella simul.
Ast! ut propositum possit succedere tantum;
Immensi faxit, qui regit astra poli!!

Carmina festinans tenuis sic fistula ludit,
Hæcce pio Fratris pectore ducta Tui.

EPHRAIM A. Lilliegreen.

Salve

DN: SIMON *Philiegren*/

*Pietatis & Humanitatis Sympalestrita Stre-
nuissime, Patria spes, Parentum expectatio,
Nobilitatis bonos, Amicorum Princeps!*

AD sacram veritatis amussim, æquumque
iudicii auripendium, præcipua divini-
tatis magnalia, actionum molimina,
fatorum catenas. curiosus quidam tan-
torum operum si ponderare voluerit
Contemplator; is ritè cognoscat, eundem universi
Præsidem. eundemq; æternum sine labore Opificem,
sine cura sospitatore, sine propagatione Patrem, ex
levissimis plerumque initiis, ex v. lissimis semini-
minutiis, maximarum rerum fastigia, sapienter sus-
citasse. Reflecte quæso radiantia mentis oculorum-
que lumina in secretiora priscorum seculorum ady-
ta, vel potius missis ambagibus, per retromeantes
temporum gradus, cogitationum tuarum velocitate,
ad prima usque mundani hujus amphitheatri ver-
nantia limina, cautius descende; & confestim sese
Tuæ sagacitati objiciat horrida quædam ac rudis cha-
otica molis incondita massa, ex cujus tamen incuna-
bulis, quidquid majestatis, quidquid elegantia, quid-
quid pulchritudinis, quidquid denique splendoris,
pendulum huncce, perpetua volventis cæli, currenti-
umque siderum fuga circumscriptum, condecorat
globum, magnificè emerfit, surrexit, pullulavit. Persen-
tiscas pariter, non auri gloriam, argenti nitorem,
gem-

gemmarum dignitatem, opali colores, smaragdi viriditatem, Amethysti purpuram, Carbunculi ignes, superbamque margaritarum pompam, aut alia sumptuosorum, quibus impotens hominū libido pretium imposuit, sed minutissimam argillæ partiunculam, paucissimas pulvereas atomos, neglectamq; luti sorditiem, in ejus animalis coaluisse structuram, cujus excellentiorem corporis habitum, admirabilis partium sicut honestat textura, binæ oculorum stellæ scintillando illustrent, roseoque liquore tincta, albicantium genarum venustat gratia, sic divinæ particulæ auram, cœlesti spiramine infusam, principale ac regium rationis extollit beneficium, singulare & liberum voluntatis nobilitat privilegium, imò jucundum orationis, ex muro dentium proficiscentis, ita commendat artificium, ut meritò habeas, quod admireris, quod suspicias, quod obstupeas; Intelligas denique ex accuratiori illa actorum revolutione, immensa imperiorum pondera, Regnorum culmina, principatuum sublimia, aut elevata Rerum publicarum juga, ab ipsis statim totius natalibus, ea altitudinis ac diadematum non rutilasse eminentiâ, in quam, adolescente naturâ, eadem reposuit, posterior annorum series, uberior mortalium locupletatio, arctiorque complurium, intrinseco svadente impulsu, moderante ratione, annuente consensu, peracta societatum combinatio. Hæc tamen futura, tam magna tantaq; conamina, in placidissimo unius ADAMI, conjugisq; EVÆ, radiabant regimine. Scilicet, ambulavit hæcce, sapientiæ lumine largius perfusa, scientiæque gloriâ mirificè dotata, cœlestium propagi-

num biga ; & quidem maritus tanquam moderator
summus, Monarcha potens, Rex serenissimus ; Mu-
lier autem velut Regina Clemens, Mater viventium,
Exemplar virtutum, specimen morum, amabileque
humanae confociationis levamen, inter delicatas pa-
radisiaci illius Palatii delicias, inter renidentem mi-
cantium florum apparatus, inter opima arborum,
suis ramis lascivientium spectacula, inter vites diffu-
sa corymborum luxurie collibus inserpentes, inter
dulcissimos, sinuosis flexibus atque mæandris ober-
rantium quatuor fluviorum susurros, inter suavissi-
ma molliter spirantium favoniorum murmura, gra-
tissimaque Etesiarum blanditias, imò denique in-
ter melliflua oscinum fractis vocularum modulis
fundentium tripudia, iidem ferè finibus, spa-
tiosum suæ dominationis complexum, quibus
laxissimus solis terminatur cursus, amplissimè de-
scribens ; Sed nec parentium, magistratui ac Domi-
nis præstandi obsequii, heic exulabat gloria ; Vides
enim illic Leonum catervas, ibi tigridum exerci-
tus, alibi Elephantorum greges, urforum agmina,
balanti ovium intermixta coetui, omnesque anima-
lium classes, quæ incolunt sylvas, maria inhabitant,
alarumque stipata remigiis, libero vagantur in cælo,
deposita feritate, instar subditorum se suaque in fi-
dem & clientelam Imperatoris tradentium, pronis
ad terram capitibus, reverentiæ Zelum indicare, a-
dulantibus caudis submissionem monstrare, suaque
sponte officiorum servitia, promptissimè offerre. Ne
autem vitiorum enormia, flagitiorum scelera, auda-
ciæ livor, superbiæ tabes, voluptatum pestis, intra
secre-

fecretiora felicissimi hujus Regni sese insinuarent vi-
 scera; Ecce in auribus Protoplastorum, non à SATUR-
 NO promulgata, non ab ÆGERIA aliquâ sancita,
 nec à TESTA quâdam ficta, execrabilia legum reso-
 nabant dogmata, sed divinorum meletematum ora-
 cula, vacivas earum ædes perpetim implebant; præ-
 terquam quod ad rectæ rationis fores suspensa Ta-
 bula, honestorum monitis, turpiumque abhortatio-
 nibus masculè tonans, sui officii eisdem admone-
 bat. Cæterum, nec respuebant regalia hæc scepra, so-
 lennia Ecclesiastici muneris religionisque Sacra;
 Audires etenim primum illum mysteriorum Præ-
 conem, Ecclesiæ Antistitem, haudquaquam ex for-
 didis scolasticorum lacunis, ex putidis Philosopho-
 rum cinnis, verum ex limpidissimis Israëlitis fontibus
 hausas, derivare conciones, aut copiosis sanctorum
 præceptorum imbribus, novellas suas ac teneras in
 horto DEI depactas ac confitas plantas, abun-
 danter rigare; spectares quoque EVAM pietatis a-
 more inflammata, non solum Tanti Plasmatoris
 miracula, ad superna usque plenis faucibus extolle-
 re atria, aut diligenti devotionis cultu, cum optimo
 marito vehementer certare, sed etiam ineffabilem
 illam Templi, ubi hæc peragebantur festivitatem,
 ad ejusmodi effusa suspiria, preces, vota, hilaritate
 multa, affatim gestire. Coronabat denique primævi
 hujus status, cheu brevissimi! Illustria incunabula,
 arborum tam vitæ, quam scientiæ boni & mali, sa-
 cramentorum vices obeuntium, gratissima præsen-
 tia; Ita ut certò concludere liceat, nihil tam ma-
 gnum, tamq; excellens POLITICÆ hodiè sivè inniti

basī, sive marmoreā RELIGIONIS fulciri columnā,
cujus imaginem, simplicioribus quamvis superstructa
pedamentis & in ipso flore veluti deflorescens solaq;
innocentia tuta, pacatior ejusdem non adumbravit
OEconomia. Sed quid in hiscē mea consignandis desu-
dat operosius crena, cum harū præcipuē rerum sitienti-
bus animis, æternū hocce, MI AMANTISSIMĒ Dn:
doctrinæ TUÆ monumentum, uberiores cognitionis
undas, fecundioresque liqvores, largius infundat,
copiosiusque instillet; quin potius ea, in TUA pro-
ruat, fervidiori gaudio prægnans præcipiti cursu ve-
rissima elogia promeritasque laudes; Qvas sicut jam
dudum, gloriosa non paucorum solertiæ specimi-
num divulgatione, ab Upsalensibus TIBI lucaſti
Musis, ita quoque tum fortunæ, tum famæ alendæ
ergò, non grave ducis, consimilem encomiorum
mercatum, in communi hocce sub boreali urſa funda-
to sapientiæ EMPORIO, honestè facere, amœnissi-
ma pariter sedulitatis ac diligentia explicando folia.
Nimirū progerminat è politiori TUÆ nunc mentis
sacrario, hæc DE REPUBLICA PRIMÆVA & ela-
borationis artificio spectabilis, & sua raritate ita co-
ruscans nobilissimæ materiæ sublimitas, ut nescio,
an alia in universo Philosophiæ regno sit facilis
inventu, quæ comparationis arenam cum eadem
inire queat. Certè, si pleraque gravioris meditamen-
ti eā insigniuntur notā, quod tractent res grandes,
ardua excutiant, & ab hominum memoriā remotissima
tanquam ex absconditis cryptis in conspectum pro-
ducant, utique hic TUUS, AMICORUM OPTI-
ME, discursus, potissimo Jure iisdem superbit; Ejus
quippe,

quippe, ut reliqua taceam, profundior notitia
multitudine seculorum & antiquitatis situ, obli-
terata sepultaque jaceret, nisi solus & unus MC-
SES, sol ille ac parens Historiæ, omne quod natur.
inchoaverat, sapientia perfecerat, posteritati commu-
nicasset; Hinc divini eloquii rore non irrigatus Eth-
nicorum calamus, hoc in Philosophandi genere vel
penitus silet, vel somniis ac deliriis turgens, um-
bratiles tantum lituras ducit: Quidquid enim de suo,
SATURNO, Cœli Filio, in propria sua saviente vi-
scera, aut de suâ JSIDE Reginâ Ægypti fabulatur
antiquitas; quidquid de dulci modulamine suavissimè
cantillantis ORPHEI, eoque consociationis igniculos
rabidis mortalium pectoribus instillante, melliflua
OVIDII ebuccinat avena; de pomposâ Adonici hor-
tu magnificentia gentilium balbutit lingua, de pe-
remptoriâ animalium, ex CRATETE comminiscitur
citatione ATHENÆUS, quidquid deniq; de cumulata
aureæ ætatis felicitate, radiantibus summi Rectoris
gubernata sceptris, aut vice versâ, de miserabili ho-
minis, fortunæ & Dæmonum ludibrio subjecti con-
ditione, ex figmentis quasi coagulata Poëtarum di-
vulgarunt cerebella, id per vetustissimas traditionum
canales, impurâ variorum cōmentorum lymphâ tur-
batas unice profluxit. Verû, NOBILISSIME DOMI-
NE, adulatoriis quibusdâ pigmentis, aut coloratis ver-
borum phaleris, sive nominis TUI Claritatem, sive
celebritatem operis, curiosius evehere nolo, cum il-
lud nativæ suæ lucis fiducia splendescens, hoc verò
tanquã externi fuci minus indigum, adscititios colo-
res alto supercilio spernant; Utraq; autem in eorum
dun-

duntaxat encomiis sua reponant trophæa, qui ipsemet
aliquid didicere, & veritatem sine malignitate sectari,
ingenuè norunt. De cætero, O FLOS GENEROSÆ
JUVENTUTIS, laudabiles excipiant tuos conatus fe-
licissima fata! & quemadmodû in amœnissimis hacten-
us Pieridum secessibus succo & sanguine sapientiæ
pectus inundaſti Tuum, ita dehinc, ac proporrò PA-
RENTUM nobilitati, aucupio virtutis & Doctrinæ
novam superaddere perge; Semperq; perpende illu-
striorem nunquam existere victoriam, quam ubi de
virtute virtus triumphat. Vale.

J. MURÆR.

Salve

Salve Lector benignissime, Censor justissime,
liberalium artium æstimator optime, ob
virtutum doctrinæque notam, vitæ ac
morum elegantiam, à singulis sem-
per amande, honorande.

Nullæ persuasiones quorundam, qui-
bus omnis debiti tam amoris quam
obsequii necessitas in me adstrictus de-
vinculusque fui, me alliciebant, ut
opusculum quoddam conscriberem, ac demum
conscriptum in lucem emitterem; quorum de-
sideriis, mox mentem subiit anxia pensita-
tio, utrum satisfacerem? sed ab una parte me
retinuit virium infirmitas, an autem omnia
intacta relinquerem? ab altera animum diu
variis in procellis agitatæ vexabat ejusmodi
periculi expositio. Hæcce verò ad exactiorem
pensitationem die noctèque volvens, tandem
quin illis consensum præberem, nullum dubium
requirebatur, dum parturientibus aliis, me
unum sterilem esse puduit, id etiam calcar
quasi addere currenti coëgit. Sed quid acci-
dit!

PRÆFATIO

dit? cum voluntati meæ morem gererem, calamum chartæ imponendo, mox selectio habebatur, quale eligerem argumentum; scrupulosa investigatione habitâ, divina providentia ad hanc materiam componendam, quæ jam legentium oculis subjicitur, compulsus fui. Id cum clementia cœli, Sydere fausto, serenâq; tempestate perfeci: confestim iterum mihi tanti fervoris pavorisq; stimulum incussit rerum variatio. Dum ejusmodi homines, qui ex abdito fama sui perfruantur, atque in lucem sese protrahendi valdè cupiditate flagent, seu destituito omnis scientiæ rore, aut exiguæ planè notitiæ scintillula acquisitâ, statim in publicum ista levitate prodeunt, contendendo summo studio sui memoriam æternitatis albo inscribi; quod quidem interdum consequuntur, atque ea ratione laudem reportant, detrabuntque aliis, qui summis vigiliis, indefesso labore, sola saltem virtute adytum spinis obsessum intrarunt, robustamq; sapientiam per tantas difficultatum syrtes conciliarunt; hos rursus pro meritis à nasutioris frontis homunculis summa affici ignominia, luget experientia, testatur presens seculum. Estne hæc deploranda conditio mortalium? ut illos,

PRÆFATIO.

illos, quos loco amoris æstimandos esse, odio
 teu susque deque habeant. Et quamvis com-
 munis hic obtreccionis calumniæq; livor, as-
 siduus virtutis gloriæque comes, eorum scri-
 pta insolenti violentia accusant, impudicâ
 audaciâ iis insultant, quorum divini ac pror-
 sus stupendi ingenii ac acuminis prosperitati cul-
 tiores literati Orbis gentes sponte sua ultròque
 fascès submitunt; si autem iis, artium libe-
 ralium Heroibus, excellentissimis donis Illustri-
 bus, Literatorum Phosphoris, suæ eruditionis
 fulmine Clarissimis instar luminum terrarum
 fata longè durius incumbunt, multò magis mi-
 bi, qui infimæ classi tantum annumerandus,
 aggredienti primitias hæc offerre, eveniat.
 Hisce itaque omissis ad Te, Candidissime Le-
 ctor, memet accingam, ut hosce jam meos stu-
 diorum progressus, rudes, ac impolitos, quos
 sub difficultatem maximam latentes favorabi-
 lioris sinus amplexu comiter blandèq; excipi-
 as, atq; solitæ ingenuitatis tuæ radiis, sepositis
 ac repulsis invidentium nebulis, lucefcere pau-
 lulum sinas, imò splendescere facias. Id certò
 certius mihi promitto, dum hæc rarò conti-
 git iis, qui benevolentia sua insignium medi-
 tationum pensitatores ducuntur, tum & spe-
 rantur.

PRÆFATIO.

rantur, punitores pessimi, vindices acerrimi, inveniuntur, haud in mentem sibi revocantes illud cunctorum naturæ infusum,

Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris,

Illud autem ingenuè fatear, me, nunquam cupidinem quandam invasisse, ut proprio Marte, aut pruritu aliquali, nec temeritatis, curiositatis, inanis gloria, vanaque fiducia aviditate hanc dissertatiunculam typis committerem; sed, ut supra indicavi, Insignium Virorum benè mihi cupientiū commotiones id effecerunt, ut partem imprimis DE ORTU REIPUBLICÆ IN STATU INTEGRITATIS, sua sanè laude haud defraudandam, tam ob suam sublimitatem & majestatem, quam ob raritatem, nunquam antea, quantum mihi quidem constat, agitatum actali methodo formandam candidiorum examini sisterem. Consequentem sectionem de CONTINUATIONE REIP. IN STATU ANTE DILUVIUM, ob temporis angustiam, ob curte suppellectilis penuriam, ob immaturitatem ingenii, ob tenuitatem fortunæ, cum ob varias occupationes negotiorum, tum ob magnitudinem sua mole laborantem, prælo subicere mihi hac vice non licuit, quæ tamen quoad perfectionem suam suis pro tempore nititur fulcris; id itidem

PRÆFATIO.

dem testimonium perhibebunt illi, quorum visui obnoxia fuerit; & ingredientibus posthac meum Musæolum, illud haud minus politè confectum opus posterius inspiciendi rimandique aditus patebit. Donec affulgente occasione, sincero favore ac infucata affectione me amplecti ne graventur, verū dignentur; ex qua re mihi viam quasi pararent non solum ad hocce perficiendum, sed majora supra vires tentanda. Ultimò inficias ire nequeo me heic multa inopia librorum & festinatione nimia intacta reliquisse, quæ tamen in rem præsentem debuissent annotari. Citationes omnes consultò omisi, hanc ob causam, ut cum ad maturitatis limites pervenerim, inter maturiora ætatis meæ convenientia de novo tam eas, quam objectiones collectas cum suis responsionibus tangam, quibus iterum animadversiones & notas politicas huic rei necessarias adjungam, fugiens pro temporis necessitate omnem prolixitatem tantarum rerum quam verborum, tantum in compendium committere ea, quæ volui, animus fuit; quoniam aliàs meos sustinenda huic moli prorsus impares agnovi humeros. Sciat proinde quilibet, quod nihil majus decet Philosophum, quam in amore veritatis & moderata judicandi libertate perseverare; nihil
abomi-

PRÆFATIO.

abominabilius turpiusq; deprehenditur, quam rerum omnium dominatricem Intellectum mancipare servum & mancipium alienæ opinionis, plusque auctoritati aliorum inharere, quam animi certi sententiæ tribuere. Idcirco SENECAE nunc utar verbis; Non me cuidam mancipavi, nullius nomen fero: multum Magnorum Virorum iudicio credo, aliquid & meo vindico; nam illi non inventa, sed quærenda nobis reliquerunt. Tuum jam erit, C. L. mihi tuos candidiores affectus impertiri, ut dum scripta mea manu volvas, voluntatem tunc magis, quam ista magnifacias; si censorem Te exhibeas, mitiorem in partem, quod æquissimi Iudicis est, interpreteris. Quia juveni sufficiat saltem tentasse, at impossibile est cuncta ex asse assequi posse. Hæc cum legis, altius perpende, ac me à morsu iniquorum defende, id non meritum meum desiderat, sed ipsa postulat humanitas. Vale, & hisce aliisque meis ausibus semper fave.

SAPI-

SAPIENTISSIMI ARCHITECTI
LEVAMINE!
DISCURSUS

De
ORTU REIPUBLICÆ
IN STATU PRIMÆVO.

SECTIO ANTECEDENS,
UBI VERBORUM PRIOR, RERUM
POSTERIOR EST INTER-
PRETATIO.

ARTIC: I.

Causam
totius u-
niversi
producti-
onis loco
proœmii
expendet-

Antam diversarum,
in hoc celeberrimo Omni-
potentissimi Conditoris
theatro, volventium rerum, tam cœlesti-
um, quam terrestrium, tam superioris
conditionis arcanorum, quam inferioris
vicissitudinis consiliorum, ac tam ma-
gnificam excellentiam, gloriosæ pompæ
magnificentiam; quæ cum concordis
discordiæ & discordis concordia sensu,
mentibus, cum profunditatem, tum sub-
limitatem earum scrutantium sese insi-
nuat, non potest non humani intellectus
imbecillitas, animo in admirationem ra-
pto, oculorum acie pulchritudinis dele-
ctanti vehementia & amoris indulgen-
tia captivata, perpendere, lustrare, con-
templari. Hæc autem Myſteria, hæc
magnalia, imò divina prorsus, & extrin-
seca

seca ac accidentali, & intrinseca seu essentiali sua bonitate coruscantia operum molimina, nemo unquam curiosè pervadit, nisi is, cujus cognoscendi aviditas, per potissimas illorum classes, per iter ad causam totius hujus productæ universitatis deducens, inoffenso pede castissimè ambulat. Objicitur proinde omnium primò in aspectabili hujus orbis circulo anxie indagantium vultui, elegantissima cœli sphaera, terreno corpore longè præstantior potiorqve, nulla injuria unquam corrumpenda; In qua rotundam naturæ machinam spatiosè ambiente, incredibili artificio, tot stellarum faeces, tot syderum ignes, tanquam micantes gemmæ, splendentes margaritæ, insculpta fulgent. Inter hos sublimium luminarium globos, primam sibi vindicat sedem, ut reliquorum ille Dux, Princeps ac Monarcha, sic cunctorum simulachrorum decus, Sol videlicet, qui ab oriente per gradus veluti quosdam in meridiem contendens, nunc hanc, nunc illam, nunc aliam ulterius regionem, diffusis radiis illustrat, spatiaque particularum minimarum volitantium immensa, fulgentissimo suo lumine implet, ac per-

fundit; quique aureo suo fulgore, jam
ortum, rursus occasum, dies noctesque
revocat, nec non horarum, hebdomada-
rum, mensium, annorum, omniumque
temporum cursus, distinctione, ac vices
rerum, sua variabili pictura designat;
præcipuè dum illam Zodiaci lineam, du-
odecim distinctam signis percurrit, mo-
dò vernam temperiem, modò æstivalium
dierum gratiam, summâ cum amœnita-
te nobis offerendo, modò fertilem au-
tumnū efficiendo, modò sævam hor-
ridamque hyemem longius profligan-
do. Huic confine est, opacum & sy-
dereum corpus Lunæ, moderatoris sui
luce tantum superbiens, humorisque ac
generationis Domina existens, cujus
quoque mutabilis facies, argenteo suo
splendore, vel augetur vel senescit, nunc
in cornua curvata, mox æqua portione
divisa, paulò post in orbem sinuata, re-
pentè nulla conspicitur. Taceo pariter
ætherei oceani limpidissimam ac subti-
lissimam auram, summa constantem
conspiratione: Taceo nexibus unani-
mitatis extensum aërem, etiam penitis-
simos rerum pervagantem poros; le-
ni aura ac tenuitate sua cuncta vegetan-
tem,

rem; adhuc imbres contractis nubibus, hisce verò congelatis nives grandinesque effundentem; nunc vicissim serenitatem depulsis nubeculis egregiè recipientem. Nihil de aquarum miraculis referam, aut de liquore, jam è suis fontibus profluente, jamque tripudiante in fretis, aut latè patentibus maris spatiis, licet summam terram emineant, suis tamen contenta sunt terminis, ut limites sibi præscriptos etiam in maximis fluxuum & refluxuum agitationibus unquam excedant; nec terram obruunt & operiunt, sed quasi reverentiâ quâdam seu lentè à littore repunt, seu subitò fugiunt. Prætereo penetrabilem ignis subtilitatem, qui in totâ suâ natura fervidus viget, ceterisque omnibus salutarem impertit vitalemq; calorem; undè cum cunctæ fere mundi partes eò sustententur, procreandi vim, causamque gignendi, ei inesse, non obscure colligitur. Tandem, silentii peplo planè terræ involvam molem, dignitate & præstantiâ suâ nullis pulcherrimi hujus mundi partibus inferiorem; at densis & diffusis sylvis arboribus multa fronde vestitis, campis amplis, montibus altis, odoriferis herbis, floribus

bus collucentibus exornatam : Omnibus verò vestimentorum & frumentorum generibus in sustentationem vitæ copiose abundantem. Hisce omnibus recensitis, tam magnetica mutuae consociationis inspirata est harmonia, tanta series, ineffabilisque concentus, ut unius etiam minimam solutionem, alterationem, seu passionem, alterius corruptio, imò interitus certò certius insequatur. At verò, quod Aër incolas, hoc modo, proprios agnoscat, veluti aves alarum remigiis pulchras: aqua pisces peltâ squameâ indutos: tellus infinitas rerum species, & in ordine ad nos, planè innumerabiles; quod, inquam, deprehendimus statos superiorum domiciliorum cursus, certas astrorum trajectiones, notabiles eventuum commutationes, constitutis vicibus insignes; num fortunæ temeritati aut viribus alicujus materiæ adscribendum? nequaquam; ast plenius potius faucibus profitendum, Deum molitorem hujus fabricæ summum, sicut cuncta creasse, & per omnia secula sua benignitate ac prudentiâ moderasse, providentiâ temperasse, ita quoq; eadem suæ celebrationis, honoris, ac gloriæ manifestatione

tione nec non universi humani generis gratiâ, sapientissimè produxisse. Idque dilucidius pateſcat, si mentem oculosq; reflectimus ad primam rationalis naturæ stirpem, ADAMUM, quem in palatium à se conditum cum induxisset Creator, tanquam eorum, quæ fecisset, contemplatorem ac Dominum, in amænissimo loco, deliciarumque plenissimo, collocavit, terræ, mari, ceterisque præfecit, quæ ad hominum usum comparata erant; eiq; tantam sapientiam attribuit, quanta præditum esse debuit Divinum illud Animal, quod non aliis modò imperaturum erat, verum initium etiam allaturum iis, qui in omni perpetuitate consequentis temporis regimen obtinerent. Huic insuper durante adhuc conversatione Paradisiaca jucundissima, nihil sentienti miseriæ, nihil percipienti indigentia, sed aspicienti nascentis mundi principia, progressiones, imò, obstupentibus sensibus, intento animo, sagacioris mentis lance perspicienti rerum cœlestium, æriarum, atrium, aquatiliūq; naturam: aliarum durationem, constantiam, celeritatem: aliarum incrementorum, & decrementorum repentinas mutationes,

tarditates; ne solitariam ageret vitam, conjuncta est socia, decora facie, ac venusta corporis munditie, sexu diversa, natura tamen, conditione, atque forma eadem, cujus potiundi consortii **ADAMO** omnium mortalium parenti ac genitori ingens invasit cupido; unde ipse etiam illam nomine & omine Evam per invitationem omnium membrorum junctæ amabilis conspirationis, sincera fronte, lætis oculis, ore blando, grata facundia, imò, ut rem omnem verbo complectar, candidæ totius faciei vigore, omnibus, cum animæ, tum corporis partibus, ad lætitiâ inenarabilem profusis, viro omnis tunc perfectionis tam excellentiæ, quam sapientiæ compote dignis, allexit. Cujus petitioni & desideriiis cum gaudio comiter ab illa exceptis, majore castissimi amoris efficacia, & voluptate penitus prona, suffragabatur fœmina. Conjunctione igitur facta, auspiciis divinis, hæc statim ubera præbuit familiæ, illa iterum civitati, quæ nihil aliud est, quam simplicium per plurium congeries & compositio. Ex hisce levibus initiis omnium **RERUM PUBLICARUM** fastigia, sua sortita sunt incrementa, quæ tanto etiam excel-

excellentiori gaudebant beatitudine, quò firmitus unicuique ad oculum elucescit, eadem à vitiorum fuisse sceleribus remota, honestati verò proxima, imò virtutum omnium in hacce fragilitate vitæ perfectissima Schola.

Cujus viam introitus vobis latius aperiendi, ac istius rei unicuiq; ob uberiolem cognitionem manifestandæ ergo; nequaquam mearum virium nixu, sed divino ductu per felicem ingressum, feliciorum successum, progressumve, felicissimumq; tandem egressum, nunc telam ordior.

Art. II.

EXpansis hoc modo mea intentionis velis, ex inveterata verè Philosophantium consuetudine, à re mea non esse alienum duxi, paucis præprimis in ipso limine hujus discursus, priusquam ad alia memet accingam, de *Definitione Nominali* seu *ὀνομαζολογία* **REIPUBLICÆ** verba facere, quò deinde transitus mihi sit ad intimiora longè expeditior. Neminem enim latet, ignorantibus *Ενεργεια* vocis, interiores ipsius rei recessus vix patere. Hanc ob causam originem

Etymologia Rei-publicæ.

vocis investigandam, investigatam sub
examen revocandam esse, in animum
induxi meum. Nonnulli existimant vo-
cabulum *REIPUBLICÆ* descendere
à verbo *publicandi* i. e. palam indicandi
seu potius gerendi, administrandi, pro-
spiciendi, &c. Et nomine *rei*, quasi res,
quæ publicè geritur. Quidam origina-
tionem ejus deducunt à re, quæ nego-
tia & actiones personarum includit, &
voce, *Publicus, a, um*, quam vicissim alij à
populo derivant, quasi Res populi esset; cu-
jus sententiæ sunt Fautores, AUGUSTI-
NUS, CELLARIUS, PRÆTORIUS, alijq;
per plurimi magni nominis viri; consonat
& hisce lingvæ Gallicæ à Latinitate pro-
manantis genius, dum *Republique, à le bien
publique*, à bono publico; In quo pari-
ter *REIPUBLICÆ* Regimen optimū
consistere à politicarum rerum peritis
verè præsumitur. At Græcum Idioma
REMPUBLICAM per *Πολιτείαν*, quæ,
est forma civitatis, & finis internus ma-
teriæ & subjecti proximi, enunciat; lu-
bet natales inquirere hujus in verbo *πο-
λιτεύομαι* i. e. *REMPUBLICAM* gero;
Unde denominationem accipere *οἱ πολί-
ται καὶ ἄνδρες*, homines civiles, *REIPU-*

BLICÆ administrationis causa, in civitate degentes, à quorum ordine sicut eliminantur falsis technis alios deludentes, omniq; astutiâ, & fallacijs instructi varijs; Sic iisdem solum annumerandi sunt in civili Prudentiâ Excellentiores, honestisq; civitatem artibus, ex æquo & bono, ad mandatum cœli atqve ad Imperium rectæ rationis unicè dirigentes; Qui quoque sint memores præteritorû, præsentium quasi, experientia assiduâ in futurorum momenta descendentes, Ceterum quoniam locus hic, qui in referenda verborum occupatur significatione, non magna usq; adeò scatet difficultate, quapropter diffusiores ejus cæteris relinquens explicationem, ad ea properabo, quæ graviore rerum pondere onusta esse videntur.

Art: III.

Cum autem *immediatè* accuratiores **Homo-**
 sese nunc mihi objiciat ea pensatio, **nymia-**
 quæ vocis alicujus diluere solet æquivoca- **Reipu-**
 tationes; Idcirco tam genuinam, quam **blicæ.**
 varias variorum Auctorum circa præsen-
 tem materiam acceptiones enodare,
 paucis-

paucisq; delibare saltem animus est. Sciendum itaq; *REIPUBLICÆ* nomen, vel subire considerationem *Latiorem*, dum pro quovis Imperio, legum gubernaculis, quod regitur, venit: Vel *strictiorem*, dum pro sola administratione civitatis; *adequatè verò*, formam à paucis, vel pluribus duntaxat constantem indigitat. Accipitur alias secūdum BOSIUM modò *abstractè*, ut (1) pro ordine Imperantium & Obedientium in civitate iisdem juribus fruente, (2) juxta ARISTOTELEM pro re, quæ totius est civitatis aut societatis, seu quæ pertinet ad civilem societatem (3) pro civitatis statu, iudice TACITO, in libro Annalium. (4) pro militari imperio, in Comædijs summâ industria conscriptis, Auctore PLAUTO. (5) pro utilitate civium & salute publica; Ut Politicis nervum totius ex asse tangentibus visum. Modò *concretè* æstimatur, pro multitudine vel cœtu hominum in unum honesti & utilitatis causa congregato, ut Schola loquitur. Verum a quibusdam *generaliter*, pro quovis imperio, in variis locis, ut apud CONRINGIUM. Huic paulò alio sensu assentitur HIPPOLITUS A LAPI.

LAPIDE. Pro regno, pugnat FORSTNERUS in notis suis ad TACITUM; cui quoque album calculum addunt Scriptores alii haud infimi subsellii. Sed horum nomina jam recitare prohibet consideratio rerum. Pro dominio militat multorum Auctoritas, in quibus eminet NOB: PUFFENDORFIUS prolixo juris naturæ doctorum ordine stipatus; Vel *Specialiter*, pro quovis civitatis nulli alteri Subjectæ gubernationis modo sumitur, testibus CONRINGIO & FELDENO. Et reverà in genere, ut antea innuebam, tribuitur omnibus tribus rectis formis *RESPUBLICA*, quia hæc illas in se includit, ut genus speciem. Neq; moram injiciam vocabulis, *CIVITATIS* & *REIPUBLICÆ*, quamvis quidam auxiliè in ea inquirent, ac deinde contendunt, jam *conceptu universalis*, jam verò *particulari*, distinguvi ac discriminari. Etsi parum ad rem faciat materiæ cognitio, si non adhibueris formam, cujus partes in Fabrica humani corporis Anima masculè sustinet; Nec civitas dicitur sine civibus, eorumq; justà administratione; Con- simile quoq; de superioribus antedictis

Judici-

Judicium esto. Volventibus, qvotupli-
ci modo Imperij & Regni vocularum
origo effertur, ad manus semper erunt
Celeberrimi Scriptores, PUFFENDORF-
FIUS, BOSIUS, tum BOECLERUS, & a-
lij scriptis publicis clarissimi.

Art: IV.

Synony-
mia Rei-
publicæ. **H**isce antecedentibus leniter leviterq̃
libatis, tandem pedem jam pro-
moveam ad voces eandem acceptio-
nem significationemve cum *REPU-
BLICA* admittentes. Qvapropter no-
tio in civitate Græca exprimitur per
τὸ πολίτευμα ἢ πόλεως i. e. *Summum
Imperium*; Ut oculis cernere licet a-
pud FELDENUM, JOHANNEM FREI-
GIUM, in qvæstionibus ejus Politicis,
& CONRINGIUM, qvamvis hic vocem
Imperii in qvibusdam locis Germanis
solum competere, & nullis aliis summa
licet & absoluta gaudentibus potestate,
assertum eat. Tum autem *sensu The-
ologico*, non verò *Politico*, ejus a parti-
bus stare qveã. Idem Judicium ferendum
est de *Regno*, qvod legentibus FORST-
NERUM, in ejus annotationibus ad TA-
CITUM

CITUM liquidò patet. Dicitur præter-
 eà administratio seu forma ipsa, prout
 Politicorum subsellia nos edocent. Præ-
 fertim verò vocabulum τὸ πολιτείας i. e.
Politia, agnoscit CELLARIUS, alio mo-
 do, ut *ordo Civitatis*, sicut visum est Re-
 rendissimo Dn. Doctori GEZELIO,
 summæ venerationis & eminentiæ Viro,
 CONRINGIO, JACOBO MARTINI,
 LIEBENTHAL; Civitas, quæ vitæ melio-
 ris honestatisq; custos, ac pacis munimen-
 tum, est pars REIPUBLICÆ, inquit PRÆ-
 TORIUS; atq; sic pars potest prædicari de
 toto & vice versa. Tametsi hæ voces apud
 omnes etiam distinguantur *mate-*
rialiter & formaliter, ut supra expo-
 situm est. BOSIUS ad notitiam Rerum-
 publicarum, & BECMANNUS in hi-
 storia Orbis terrarum nominant liberas
 Civitates, REIPUBLICÆ nomine.
 Interdum sortitur appellationem *Do-*
mini, suam Jurisdictionem ac præemi-
 nentiam potestatis sustinentis, ita ta-
 men, ut alterius subjiciatur Imperio, si-
 cuti Ducatus & Comitatus &c; De qui-
 bus idem prænominatus CONRINGIUS.
 Existimandum nobis puto REMPUBLICAM
 æquali, seu pari modo enuncia-
 ri pos-

ri posse, pro quavis civitate justo legum vigore conglutinata, pro quovis etiam Regiminis statu, quamvis Imperium, Regnum & Dominium inter se differant, gradu saltem, non verò *realiter, specie,* non verò *genere, strictè,* non *latè*; Nam apud æquiores Politicos, præsertim autem eos, quorum prolixam protuli seriem, ad eundem titulum referuntur, quasi pari passu ambularent, quod ferè faniore mente accipiendum *politice*, non autem *Ecclesiastice*, primo intuitu autumo. Nonnulli quidem distinctionem attulerunt inter limites majores & minores, quæ tamen pro uno eodemque habet BOSIUS. Ast unicuique in utramque partem liberam sentiendi facultatem concedo. Verum enimverò a magno illo STAGIRITA, *Vita civitatis*, à SOCRATE *civitatis anima, virtus civitatis*, a SPEUSIPPO in definitione Platonica, à LIEBENTHAL verò ordo, à CONRINGIO *anima, Ratio, forma* quasi, vocatur *RESPUBLICA*, societatum vinculum, familiarum copula, concordie ministra, legum custos, securitatis portus, virtutum nutrix, vitiorum vindex, literarum

rum & artium genitrix atque origo,
verum libertatis defensor, ac salutis om-
nium mortalium, ut multa paucis in-
cludam, optimum & cœleste Regimen.
Ne justo tardior in talibus essem, mul-
tum operis hisce enumerandis impen-
dere haud a re putavi; Itaq; brevibus
& sanè quam brevissimè memet expe-
divi; Unde jam non vires ingenij oſe-
tandi gratia, sed saltem *obiter, sincerè &*
dilucidè, ad ipsius rei viscera perscrutan-
da contendam.

Art. V.

DEfinitioni nominali τὴν πραγμασίαν. Defini-
tiō
γίαν, seu realem, ex legibus Scholæ
subjiciam. Missis itaque illis tanquam Reipu-
blicæ.
levioribus, interim tamen ad rei co-
gnitionem plurimùm facientibus, nobis
in primis nunc curæ cordique erit, scire
REIPUBLICÆ definitionem, in qua con-
cinnandâ tot ferè sententiarum dissen-
tientium occurrunt agmina, quot un-
quam capita reperta sunt, quæ in ejus
consideratione animi conamine diligen-
ter desudarunt. Placuit aliis, utpote
**THOMÆ & LAMBERTO REMPU-
B
BLICAM**

BLICAM per *Ordinationem*, velut accuratum ejus conceptum convenientiæ circumscribere. Aliis autem per *Multitudinem*, in quorum numero est *BODINUS*; Quidam *Cætum* loco generis ponunt, haud infirmis rationum nitentes fulcimentis, quibus quoque favet *KECKERMANNUS*; quæ quoque assertiones nec absurditati litant, quatenus ille sc: *cætus REIPUBLICÆ*, & civitati materia esse innexa subintelligitur; attamen *REIPUBLICÆ* genus esse nequeunt, quatenus ꝑ *RESPUBLICA* formam civitatis denotat. Et Genus nunquam petitur ab ipsa ejus essentia nec à forma, quam *RESPUBLICA* multitudini in unum congregatæ benè vivendi causa, superaddit. Nonnulli definiunt eam per *Gubernationem*, inter quos *BOSIUS*; Quidquid sit, illud adæquatum Genus neutiquam mihi videtur. Ceterum plerique Politici, veluti *ARNISÆUS*, *CELLARIUS*, *JACOBUS MARTINI*, *LIEBENTHAL*, & eandem cum *ARISTOTELE* fovent sententiam, & illam per *Ordinem* definiunt, quod etiam rectæ rationi censetur consentaneum. Hanc ob causam singulis

corda-

cordatis, talem nulla obscuritatis caligine obfuscata, offero descriptionem:

RESPUBLICA est ordo civitatis, seu potius administratio civium, sub summa potestate in civitate mutuo rerum, operum & Jurium causa instituta.

Genus hujus est **ADMINISTRATIO**, nō *privata*, quæ solum unicuiq; homini in Societate degenti, suarumque rerum curam agenti, neglectis ceteris, competit; Sed *Publica*, respiciens singulorum utilitatem, salutem, tam directionem summam habentium, quam subditorum, vel uno verbo, omnium, in civitate vitam colentium, incolumem ac tranquillam. *Administratio* ipsa consistit in ordine imperantium & obediensium, qui nihil aliud est, quam *forma*, quæ vicissim est *modus*, quo summa rerum vel uni, vel pluribus, seu singulis committitur, atque **REIPUBLICÆ**

CÆ inhæret, tanquam subjecto, prout *SCIPIO AMIRATUS* in dissertationibus suis Politicis observavit.

Differentia specifica delumitur, petiturque ab *objecto*, quod sunt *CIVES*, non brutorum, sed *hominum*, (ut narrat *WENDELINUS*) in una civitate viventium, non verò aliorum extra limites ac terminos, in aliis oris & regionibus dominium habentium. Nam quisque in sua jurisdictione, suis agnoscitur legibus, moribus, & vitæ generibus: Atque hinc resultat, quod alterius alicujus civitatis membrum esse raro deprehendatur quispiam, dum vitam & corpus cum bonis suis uni duntaxat mancipaverit.

SUB SUMMA, intelligendum est, quod omni alio majus, seu qui hominibus ceteris superior est, nullam agnoscens eminentiorem præter divinam solam essentiam, cum vicibus Dei, hisce in terrarum habitaculis fungatur, prorsus in suo gradu supremis (de summa summitate audituri erimus Bono cum *DEO*, cum ad fontem *REIPUBLICÆ* perventum fuerit.) Nam ut *Ordo* in civitate, observetur, necesse est, aliquem esse

esse *summum*, à quo cetera omnia dependeant. Quò autem luce meridiana clarius res illucescat, intrepidè adfirmare audeo in Civitate, si modò perfectæ Civitatis nomen velit tueri, necessario *summum* aliquod caput eminare debere, à sinistris hominum judiciis, tum & arbitrio vacans, nulliusq; coactioni obnoxium. Et quia nihil admiratione dignius, nihil cultu venerationis sanctius, Majestate augustius, ac eminentius in caducis hisce existit, ac reperitur rebus; ergò contra illud in sublimitatis throno positum, habitu regali indutum, insurgere ac moliri aliquid, nemo, nisi audaciæ œstro percitus audebit; nisiq; talis omnis honestatis pudorem abnuere ac seponere dejectis & Dei, & naturæ præceptis velit. De ceterò harum scientiam rerum qui cupit haurire uberiores, adeat jurium naturalium Scriptores, quorum primus post ARISTOTELEM & TULLIUM nodum Gordianum fregit, salvitque HUGO GROTIUS, Belgarum illud Decus & Lumen; Quem longa serie comitantur alii viri longè doctissimi.

Bz POTE-

POTESTATE i. e. eminentiâ, Majestate, Dignitate &c. à DEO T. O. M. cuidam, vel pluribus concessa, ut Imperium in ceteros habeat, quod *mediate* per populum, fatente Nob. Dn. PUFENDORFIO, defertur, in personam ab ipso electione huic reidestinatam.

Aliter à **SUMMA POTESTATE**, i. e. penes quos est summa potestas, vel penes unum, vel penes multos, sive universos: Et semper civitati hæc coæva, & naturalis est, ut anima corpori, ad constitutionem hominis.

In **CIVITATE**, scilicet in quolibet Imperio, Regno, Dominatu, Principatu, quorum antea mentionem fecimus.

Finis igitur ejusdem est, **MUTUO RE-
RUM, OPERUM, & JURUM CAUSA
INSTITUTIO**, ab altissimo ordinata: ut unus alteri, seu communi urbanæ societatis utilitati, quæ in **REPUBLICA** est quarendæ, adjutorio, auxilio solatio, atque delectamento sit, præsertim beatitudinis, omniumque rerum ad scopum saluberrimum dirigendi gratia, introducta **RESPUBLICA**. Denique via & aditus majora desiderantibus semper aperta persistit apud Præceptores

res tam mutos, quam ore docentes,
quò etiam eos remitto, quibus hujus
cognitionis ulterior & exactior aridet
informatio.

Art: VI.

Sed in antecessum notandus est, pri- Divisio
usquam ad Divisionem properem, Reipu-
Scopus, seu Finis civitatis, ARISTOTELI blica.
τέλος dictus, ad què omnes secundū actio-
nes leges in *REPUBLICA* diriguntur,
attendendo ad *REIPUBLICÆ*, πρώτως,
& *primariò* salutem, dein δευτέρως & *se-*
cundariò dominantium, qui esse possunt,
seu unus, seu plures, vel omnes; Unde
quoq; diversitas *RERUMPUBLICA-*
RUM, prout formæ istarum aliam, atq;
aliam sortiuntur indolem, emanat atq;
ebullit. Ut scilicet suprema Dignitas
ac jura Majestatis, aut *indivisiim* tractā-
tur, vel à pluribus, vel deniq; à majore
civitatis parte.

Quò autem manifestius hæc omnium
in conspectum ponantur, prolixiores hic
nonnihil ducam lineas, id tantum de-
pingens, ut dum unus ad fastigii regalis
evehatur gloriam, absolutumque impe-

rium in sibi subiectos obtinet; tunc ille nomine condecoratur *Monarcha*, & Regnum ipsius *Monarchia*, ἀ μόνος, *solus*, & ἀρχή, *imperium*; quasi *solitarium imperium*; De hocce, Oraculum SOLONI redditum fuit: εὐδαίμων πόλις ἔσθ' ἐνδὸς κήρυξ ἀκέραια i. e. Urbocula est felix, quæ præconem audit unum. Sunt nonnulli in eâ delicatâ opinione, quasi ejusmodi solus sit, qui imperium administrans, intentione *primariâ*, rerum suarum curam gerat, *secundariâ* verò, subditorum, ac singulorum tranquillitatem procuret, instar Domini sui servi, quod & ipsdem ferè verbis pronunciatum it MARINIUS, nobili genere in POLO-
NIA natus. Sed ego religione veritatis ductus, existimo hunc cum aliis plerisque à Regiâ propemodum viâ aberrare, principatum νελεύς, & proprie talem cum Dominatione, cujus usus tum ob genium populi, tum situationem loci, tum climatis naturam, in TURCIA atque MOSCOVIA, viget, proterve commiscendo. Aliud vero obtinet in Regimine moderato, ubi sceptris imperii fulgens, prospicit suo ante omnia gregi, à Potentissimo sibi concredito,

non tamen prorsus posthabita ratione
 suae prosperitatis & valetudinis, quae
 ipsi etiam quam maximè curae cordique
 sit; cum in capitis salute membrorum
 omnium requiescat felicitas. Interim
 tamen perpetuò in mentem sibi revo-
 cabit Imperator, quod quoque singulis
 coronatorum animo infixum esse debet,
 Regimen videlicet eorum omne, *obedi-*
entium ob causam, esse in vectum. Regna enim
 singula ad utilitatem *parentium*, non
imperantium facta, inquit FERNELIUS
 VASQVIUS. Sed optima *RESPUBLI-*
CA meretur dici, ubi circa utriusque,
 tam *Regis*, quam *subditorum*, utilitatem
 ac securitatem omnis movetur lapis,
 sitque potissimum tunc, cum is, qui
 ad clavum sedet, pietate & Iustitiâ ful-
 get, dum *Civitas*, & obsecundantium
 & optimorum civium frequentiam orna-
 ta coruscat, splendet opulentiâ potens,
 legibus exulta, disciplina militari in-
 victa, imperii magnitudine augusta,
 rerum praeclarè gestarum famam clarissi-
 ma celeberrimaque. Sanè communis
 omnium gentium, scriptorum, & se-
 culorum sonat confessio, toto in orbe
 nullibi

nullibi reperiri aliquid, siue humanâ industria exquisitius elaboratum, siue perfectius absolutum, quam *Imperium*, cuius culmina tali nitent sole, qui ad eorum, quibus obsequii est mandata gloria, salutem, ita est attentus, quemadmodum ad navis, quâ vehuntur peregrinationis periculo sese exponentes, seu committentes, protectionem atque circumspeditionem, gubernator. Quod & XENOPHON innuit, dum in hæcce verba erumpit: *Reges* sunt, qui *RERUM PUBLICARUM* non Domini & Arbitri, sed *Tutores* & *Administri*, seu potius tanquam *Parentes* filiorum suorum commodum summo procurant studio. Hujusmodi ἀπείρους & immediate opponitur *Tyrannis*, quod vocabulum, infestissimum hisce temporibus, quamvis pristinis seculis in bona significatione usitatissimum fuit.

Excipit sermocinationem de Monarchiâ tractatio *Aristocratia*, quæ ratione etymy genus deducit à duabus voculis integris, videlicet ἀριστος, *optimus*, & κρατος, *robur*, vis, potentia, imperium, atque sic ex illis distinctis coalescit sensus, tanquam diceret *Gubernationem*

opti-

Optimatum ; quæ nec suis defraudanda venit encomiis, modò procures illi, qui præsumunt ex amissi sint optimi, nec tam ob immensam opum abundantiam, aut divitiarum copiam famigeratissimi, quàm ob virtutum & prudentiæ splendorem, in oculis omnium spectabiles.

Denique nec illud sicco prætereundum pede, quod dum ferè omnes æqualiter *REMPUBLICAM* administrant, & quisque suarum partium studium tenet, ac operam præcipuè rei navat suam, neglectis ceteris intra idem societatis consortium existentibus, enascitur *Democratia*, quæ vox itidem notatione Græca ex δῆμος i. e. *populus*, & κῆρος *Regimen*, debet originem, habetque locum, ubi summa rerum penes instabile illud vulgus, indiscriminatim fluctuat. Atque ex hisce præcedentibus clarum est, *REIPUBLICÆ* varios esse fines. Quibus omnibus proluxa Politicorum volumina diffusius agunt, ad quæ omnes remissos volo, mihi vero brevitatæ studium est gratissimum.

Jam vero omnes, juxta doctorum præcepta, tres agnoscunt *species*, propriè dictas, nempe *Monarchiam*, *Aristocratiam*

tiam, *Democratiam*. In quarum pensitatione aliquali, non nihil meam huc usque exercui crenam. Hic verò mitto, propter angustiam pagellarum, divisiones illarum varias, singulis Palladis cultoribus familiares. Ut sunt PUFENDORFII, in *Regularem*, & CELLARII, in *simplicem*, quæ includit in se, tam Regnum, Tyrannidem, quam Aristocratiam, Oligarchiam, Politiam, Democratiam, & hæ vocantur ab ARISTOTELE vel *Recte*, i. e. utilitatem communem intendentes, vel ad publicum bonum omnia referentes; vel *Corrupta*, seu *prolapse*, quæ privatam felicitatem vel unius, vel plurium, vel omnium, & singulorum inspicientes, à publicâ salute in quovis genere deficiunt, quæ verò omnes formæ sub appellatione simplicium veniunt; Et in *Irregularem*, vel *Compositam*, seu *Mixtam*, quæ inter se misceri possunt, non aliter, ac Elementa in unam massam coalescentia confusum constituunt corpus; Sed hujus *dogmatis* Patronos, quos ARNISÆUS enumerat, enumeratos etiam eorum errores refutat, alto supercilio spernimus. Cum nulla tam perfecta mixtio admit-

tatur,

ratur, cujus aliqua pars, non denique reliquas exuperet, inque suam naturam transformet. De *REIPUBLICÆ* igitur mixtura nunquam concedenda, pervolvere licet, FORSTNERI notas ad TACITUM, tum & Mag: JOHANNIS MUNSTERI, arctæ vinculo amicitiae mihi conjunctissimi, inauguralem dissertationem nuper editam, sub Titulo frontispicio præfixo, *de Ænigmate seculi* sive *Ratione status*; Ibi enim ille hanc Mixtæ *REIPUBLICÆ* umbram, nil nisi *monstrum Politicum* esse apertè proficitur.

Per plurimorum judiciis hoc modo discussis, jubet propositi ratio, ut paucissimis *ἐπιμνησιν* meam ac censuram super hæc aperiam res.

Est igitur (A) in *Genere*, *RESPUBLICA* alia *Universalis*, (α) ut *imperium*, & *Regnum* uni competens; Illa iterū vel (N) *absoluta*, cum unus omnium absolute singulis dominatur, non secundum libidinem, sepositis omnis juris naturalis monitis, ac humanitatis modestiæque legibus; Sed quorumcunque in naturali statu, & libertate, (quæ naturaliter omnibus hominibus coæva) ætatem de-

gentium

gentium salutem promovet. In qualibet quidem civitate propriè dicta, existit tale imperium, saltem *habitualmente* & *quoad actus specificationem*, si non semper *exercitio*; vel (α) *limitata* ubi imperium summum alicui concessum specialioribus saltem legibus fundatum esse notatur: de ea re videatur *Nob: PUFENDORF*. Alia *particularis*, (β) solum paucis conveniens, ac ad directionem Optimatum incolumitatem singulorum intendentem, sese attemperans, velut *supremus Dominatus*. Alia *popularis* (γ) æquale omnium regimen describens, ubi populus quisque suis rebus operam quam maximè adhibet, & tunc insignitur denominatione *Politia*. (B) *In specie verò, RESPUBLICA* alia *optima* est, ubi omnia diriguntur, bono ordine observato, ad salutem præcipuè Civium; vel *Vitiosa*, ubi nulla ratione habità aliorum, dum quisque suis velificat commodis. Quod etiam mecum fatetur ARNISÆUS.

Art: VII.

Prærogativa harum specierum.

Peractis jam partibus *definitionis* & *Divisionis*, consequens est harum specierum

specierum *RERUM PUBLICARUM* mentione in superiore factarum præeminentiam indigitare. Quamquam per plurimi scientia rerum civilium periti hoc prætereundo iudicium suspendant suum, putantes, optima quævis ingeniis attemperata suis, reliquis præferenda esse. Nihil tamen interest, quin altero existente imperio votis ac voluptatibus consentaneo, altero verò magis conducente, quod si non iisdem vocabulis, tamen eodem sensu exprimit ARISTOTELES. Ego saltem sincero veritatis amore flagrans, non in *hypothesi* quicquam profero, factâ excursionem ad has vel illas nationes, earumque incolas, quorum indolem, mores, ac instituta excutere animi non gestit lubentia. Etsi una quæque terrarum gens pro natura soli, ac cœli, suæ soleat formæ jactare prærogativam, contendens id genus imperii charitati proximum, defensioneque dignum esse debere, quod ibi loci floret, qui unumquemque genitum excepit, educatumque fovebat. In *Thesi* proinde res tractanda, etsi & tunc quænam harum formarum potissimum præ ceteris præferenda, eligendaque sit,

etiam

etiam difficile determinatu, imò, haud proclive dictu.

§. I. Monarchia suos habet defensores, quos non ad semet allexit Aristocratia, quin locum etiam inveniat *Democratia*, quæ libertatis nomine a quibusdam commendatur; Sed vix verè; nam dulcedine otii pellecti, ac sui juris compotes facti, præcipuè immo-rationes populi, utique omnia turbant, unde nullo summis rerum præfecto Rectore, nullo administrationi civitatis certo adhibito capite, juxta libidinem, ac ad utilitatem quorundam & singulorum cuncta peraguntur; deinde discordiis, simultatibus, seditionibus civilibus lacescitur miserum in modum *Politia*. Nihil stolidius plebe: Nihil inconsideratius cœtu vulgari: Quid insipientius multitudinis captu: Et vulgi opinione inconstantius: mandatis, consiliis, præceptis decernunt commodis publicis obfutura, profuturis iterum quam vehementissime resistunt, nulla ratione justitiæ ducti, sed injustitiæ locum relinqvunt, portam iniquitatis aperiunt, omnia venalia habent, ut satis copiosè & eleganter de CATILINA, narrando

narrando procedit SALUSTIUS, laudatissimus Romanorum Scriptor. Quid de REPUBLICA benè meritis in populari hocce statu dicam? Publica certè custodia, exilium, carceres, ac vincula eorum sunt præmia; Econtra verò honores, dignitatesq; flagitiosos & facinorosos plerumque consequuntur. Tali modo MILTIADEM strenuissimum Patriæ propugnatorem diem in vinculis obire supremū; THEMISTOCLEM GRÆCIÆ liberatorem in exilium; ac DEMOSTHENEM civem clarissimum exulis terere vitam coegit ATHENARUM turba, *indomita fera*; quo titulo, eadem, à LIPSIO in monitis ad *Politicam*, honoratur. Consimilem infamiæ notam, orbis illa Sydera & fulmina belli, ac lumina virtutis, EPAMINONDAM & PELOPIDAM, insignes præliorum duces, passos à THEBANIS legimus. Ceteros militiæ domique claros non tangam, tantum hoc confiteri cogor, quod inter tales rerum status, vires invidiæ accrescant, quam gloriæ eminentis assiduam esse sociam, dixit quondam CORNELIUS NEPOS *elegantia & puritate facundus*; Cujus

partibus favet eodem ore VELLEJUS
PATERCULUS, qui non solum stylo
utitur arguto, sed etiam in exprimen-
do rerum sensu, accurato. Formam
Democraticam, si interiora mecum in-
tuearis, faciem præbere monstro simi-
lem, animadvertes. An hæcce jam li-
bertas? imo fucata. O igitur misera
conditio mortalium! O inexplabile
malum! atque indigesta moles! & in-
conditum chaos!

Aristo-
cratiz,

§. II. Sed nec desunt, qui *Aristo-
cratiam* pomposis verborum phaleris ad
cælum usque extollere conati sunt,
maximè verò ob faciliorem negotiorū
ac curarum expeditionem, cum unius
mentis habitus capax esse omnium
nequeat; Proinde censent, non ad u-
num cuncta libidine administrantem
sua, devolvi debere res, cum sociatis vi-
ribus plurium indefessisque laboribus,
expeditius munia effectui dabunt sua
illustra, & heroica Ingenia rebus apta
regendis, prospiciendisq;. Hanc men-
tem astu & calliditate quadam TIBE-
RIUM aperuisse toti Senatui, quò ex-
piscaretur, quid de Persona sua sentiret,
testatur TACITUS. Et posito, quod
verita-

veritatis centro innitatur commune illud, omnium quod in ore circumfertur dictum, videlicet, *plus videre oculos quam oculum*; Contrariam nihilominus initerationem PHÆDRUS dicendo: *Dominum* (puta rei suæ familiaris vigilantissimum) *Centum habere oculos*; Quod & legentibus eundem statim occurrit. Dehinc licet Regis in fastigio summo constituti oculorum acies lynceis multorum non prævaleat luminibus, adeo ut plus visu percipere possit, quàm omnes animadvertunt; Attamen, quod ipse non per se sustinet, id per ministros, derivando in eos partem curarum dexteritate singulari regaliter expedit. Quare semper Regum ad latera junguntur Prudentes, Sapientes, quibus interdum destituitur *Aristocratica* Potestas, dum Optimates sæpè in id incumbunt; quibus auxiliis queant, jam paupertinâ eruditione illustres, jam experientia rerum optima Magistra vel nihil vel parum imbutos, aut sanguine sibi junctos, ad clavum Imperii evehere, dignos vero officiis Senatoriis loco amoris (quem ipsis debent) odio prosequuntur, aut suscipi deque habent, dū-

modò gloriam omnium operum qualitercunq; etiam peractorum, à cunctis adipiscantur. Qvis quoq; nescit Multitudinis inconstantes inclinationes; præterquam quod alii admodum fastuosis, elatis, tumidisque pectoribus incedunt, haud in mentem sibi revocantes mortiferam illam superbiæ pestem, illos, quorum animos inquinavit, penitus ad ruinam ducere. Quibusdam nimix gloriæ cupido, ad palmam deportandam & eripiendam aliis, fallendi animo succrescit, hi eo tantum collimant, ut reliquis se antepondere valeant; Ex qua re dissensiones animorum, discordia, odia, tandem homicidia inter eos oriuntur ac nascuntur, dum lacertos unus contra alterum per insidias movet, nequitiarum laqueos excogitat, quibus tandem perniciem ac necem proximo suo struit, acceleratque: Nonnulli avaritiâ delectantur, ut exemplo nobis M. CRASSUS, C. J. CÆSAR, Cn. POMPEIUS, perverrentes omnia Jura tam *Divina*, naturalia sive moralia, quàm *civilia*, propter inexhaustam cupiditatem potiundi auro argentoque, tum aliarum rerum copiâ.

Hoc

Hoc pacto, ejusmodi hominum genus, pecuniis deditum, avarum, improbum, imò instar latronum, Tyrannicum evadit; Hisce altius pensitatis, ANAXIMANDER defensor administrationis per plurimorum, debellatis in primis NICOPOMPI rationibus, apud BARCLAIUM in ARGENIDE, rem communitati destinatam ab uno melius aptiusque geri posse assentitur.

§. III. Quidquid sit, nihil inter homines sanctius, nihilque inter cives be-
atius, nec justius, unquam *Monarchiâ*, viribus
omni dissidio, invidiâ, raptu, æmulatione
vacuâ, nullamque admittente
occasionem injuriæ, avaritiæ, ambitus
& ambitionis, temeritatis, superbiæ,
nisi ubi Imperans in Tyrannum degenerat;
Quod DEUS in *REBUS PUBLICIS* benè
constitutis avertat! Hoc æquissimum
Regiminis genus, per antiquissima
Secula viguisse ac floruisse diuturnius
populari ac Optimatum statu, & per
multos annos prosperè & feliciter
propagatum esse, infinita Regnorum &
Imperatorum testimonia docent, adeo ut,
in *Monarchiam* naturali quasi imperu,
ac cursu ceteræ pleræque transiisse vi-

Monar-
chiæ, quâ
summis
defedere
nitetur.

deantur Politia. Hinc laudibus dignus est PLATO, dum Regalem summam Majestatem non reliquis cedere, neque eas sibi pares agnoscere defensum it. Si voluerimus in priscorum seculorum annales nosmetipsos ingerere, eandem quoque in principio & in fine Caput totius Orbis ROMAM adorasse, haud difficulter deprehendimus, etsi interjectis quibusdam temporibus varias passa sit mutationes, quibus tamen necessitas consultò imposuit, ut unius nutu regeretur vastum illud imperii onus, cui propterea semet subjecit, sicut apud TACITUM memoriae proditum esse, percepimus. Eidem etiam acquievisse, advetos consuetudine introducta ASIATICOS asserit CURTIUS, siquidem à tali administratione salutem REIPUBLICÆ expeditius & certius procurari posse animadvertabant. Nec est, quod quisquam nobis objiciat, unius capitis fragilitatem & impotentiam, humanâ laborantis imbecillitate, & quod in hocce statu rerum in errorum ac vitiorum devia facilis sit via; Cum æternus ille Fatorum Rector mediis quibusdam eundem præ ceteris prospexit, tanquam

cum

eum, qui quàm maximè ad sui accedit regiminis imaginem. Consistit autem in eo *Monarchica* potentiae vigor, ut statuto loco & tempore, is habenas imperii, qui moderatur, necessitudinis telo urgente, de rebus sine provocatione ulteriori possit decernere, ac ferre sententiam, quam à nullius arbitrio irritam fieri, ac impediri, omnibus constat. Ipsum Regimen, si in considerationē venerit, utiq; illud esse merè naturale patebit, quippe *Regimen* à Rege, *Rex* iterum à regendo, vox ipsa, naturæ consentiens esse dicitur. Utut imperium in se sit consonum legibus naturæ, atque decretis: Quod tamen hoc vel illo modo administretur, id verè liberæ dispositioni humanæ adscribendum. Sed ne hisce diutius immorer, rem contraham adserendo, *Monarchiam* tum ob dignitatem, tum authoritatem, plurimum participare de ipsius naturæ indole, ejusque Auctoris: *gradu* tamen unam formam alterâ esse eminentiorem liquet. Quod & dixisse sufficiat, ne oleum & operam perditurum me, quasi dubium, de *Monarchia* præferentiâ nimis laborantem, quis credat.

Art: VIII.

Respubli-
ca, quod
sit à DEO,
ostende-
tur.

Opera dehinc pretium me facturum
autumo, si primum, antequam
mente & manu ceteras res sectar,
diligenti inquisitione ipsum fontem
REIPUBLICÆ perscruter, quamvis non-
nullorum perversa ingenia mihi svade-
re videantur, quasi meum nunc non
esset, plenioris & uberioris cognitionis
secreta, ad illam evincendam rimari.
Sed quia sub deliberationem maximè
jam se hæc res obtulerit, libet lubetque
saltem quædam ex limpidissimo diluci-
dissimoque puteo adferre argumenta,
meos conatus illustrantia, tum & captui
singulorum, sensibusque communibus
accommodanda.

Non igitur *REMPUBLICAM* à violen-
tiâ quadam, nec ab hominum institutis,
primariò, (cujus indolem accuratius in
posterū explicare forsan dabitur occasio)
sed à totius hujus universi Plasta, illius-
que causa principali, civilis beatitudi-
nis gratiâ, productam esse censemus;
Nec quisquam sit, qui aliud vel dicta-
mine conscientiæ gerit, aut ore profi-
tetur. Unicuique sanè notum est, cun-
cta à Summo & Omnipotentissimo Cre-
atore

atore esse creata, quorum omnium in commodum Mortalium, quæ vergunt, non ultimo in loco ponendum, unde felicitas resultat publica, utpote ordinata *REIPUBLICÆ* constitutio. Ad hanc proinde dilucidè confirmandam & manifestandam firmis rationum utamur arietibus.

Mom. I. In basin meæ sententiæ, petenda quædam nobis sunt à lumine revelato; Quod sic persequi conabor. Productione animalium factâ, luce sextæ diei, rerum ut omnium, ex quibus natura constat, opifex, ita quoque boni ordinis & rationis auctor sapientissimus, *ADAMO* Imperium summum tradidit. Ad hæc universa in cœlesti expanso, & in terreno globo, visibilia tum invisibilia, velut majestates, seu dominationes, seu principatus, imò, etiam omnium potestates protulit hominibus, ille per quem, in quo, ex quo, cuncta constant, sicut testimonium perhibet *PAULUS*, mysteriorum divinorum interpretes, ad *COLOSSENSES*. Idem ille fatetur ad *ROMANOS*, quibus suum dicavit studium, informando, supremam in *REBUS PUBLICIS* occupanti sedem

à lumine
gratia.

À supremo Numine eam concessam esse authoritatem, ut cuncta ei subji-
antur, quique illi resistit, contra Po-
tentissimi Statoris instructionem atque
ordinationem insurgit, quod conamen
in perniciem ejusmodi intentantis cer-
tissimè cedit. Illud egregiè in men-
tem sibi revocavit piissimus Rex DAVID,
ne unctum caput SAULIS, manu ap-
prehensum suâ, sibi licet infestissimum,
rangeret, nec malè afficeret, cum pos-
set. Eundem in sensum apud EVAN-
GELISTAM JOHANNEM alloquitur
Salvator mundi PILATUM, suam emi-
nentia dignitatem Thraſonicè extol-
lentem, dicendo: *Hoc si tibi ab al-
tissimo datum non esset, nullum super
me habuisses imperium.* Harmonicam
cum hisce habet congruentiam dictum
SAMUELIS, quod Dominus determina-
bit terminos terræ, & Regnum sibi a-
mantissimo adsignabit; & per hunc
regnantes, legum vigore justa decer-
nunt, principes cuncta obtinent suâ
dominatione; potentibus, gloria, opes
& divitiæ tribuuntur. Utitur pariter
consimili verborum enunciatione SA-
LOMON, omnium Regum Sapientissi-
mus

mus, ditissimusque in proverbiiis suis. Magistratus igitur omnium eminentissimus, gubernacula Regni invadentem deturbare, imò è fastigio suo dejicere valet; eadem mente vaticinium suum omnibus cognitum esse voluit DANIEL, rerum experienciâ, fide, prudentiâ inclytus Vates: huic consentit SCRIPTOR SAPIENTIÆ, egregia facundia, verba qui melliflua projecit, Reges docendo, quod justitiam, pietatem, veramque religionem sibi met, populisque suis servare debeant, quare & iis fasces imperii, & virtus à potentissimo proveniens, demandatæ sunt.

Mom: II. Verum præterea evadit, nullâ à lumine Regiminis formam esse, nisi à DEO, à quo omnia cetera existunt ac durant, ex ulteriori pervolutione sacrarum paginarum, unde ab ipso Numine constitutos esse *Reges*, & iis iterum attributum imperium, liquet. Adferenda igitur mihi, ad hujus notitiæ explorationem roborandam, quædam exempla, inter quæ primum adsignabo locum allocutioni a Domino factæ ad populum ISRAELITICUM, dum iis seriò præcepit ingressuris terram promissam,

animo

à lumine
sacræ Hi-
storiæ.

animo ibidem sedem suam figendi ; ut cum in mentem ipsis veniret, juxta consuetudinem gentium circumjacentium, Rege potiundi cupiditas, ne tunc secundum lubitum ac applausum suum, sed illum, a summa Majestate divina electum ac ordinatum, in Imperatorem sibi eligerent ; eique salutem concedet, leges & jura præscribet, pro ut refert PSALMOGRAPHUS. Quod factum in monte SINAI, ubi splendida ac magnifica sua præsentia, MOSI Decalogum, tanquam vitæ normam ac cynosuram tradidit, juxta quem, tam in *REPUBLICA*, quàm in communi cohabitationis societate, omnes actiones componerentur. Huic ISRAELITARUM à crudelitate PHARAONIS, assiduitateque laborum & servitute vindici, post obitum successit JOSUA, Ducis nomine clarus. Quem comitati sunt Judices, his proximi fuere Reges, quorum primus ad plebis vota & desideria jussu Domini à SAMUELE SAUL cœtum gregis custodiens, ac amissas asinas inquirens, super hæreditatem Domini, in principem electus est. DAVIDEM verò, quis nescit, ab agris,

oves

oves pascentem, adductum, super ISRA-
EL, antecessore à throno majestatis de-
jecto, ab eodem propheta, deinde
SALOMONEM instinctu Dei, super
totam JUDÆAM à SADOCC Sacerdote,
& NATHAN Prophetâ, in regalem emi-
nentiam eVectos atque unctos fuisse,
donec tandem finitis Regibus, exurge-
bant Pontifices, continuato quoque or-
dine abundanter testantes *REMPUBLI-
CAM*, ejusque administrandi modos,
a DEO tanquam à fonte, manasse ac ef-
fluxisse : Ille namque solus rotatione or-
bes regit, mundum sole illuminat; de
quibus locupletiozem, qui sitit infor-
mationem, stant ipsi apertæ venerabi-
les Sacrarum Pandectarum fores. Con-
sultite quoque ea, quæ CAUSINUS &
CUNÆUS de HEBRÆORUM *REPUBLI-
CA*, variis vicissitudinibus obnoxia, an-
notarunt.

Mom. 3. Venit quoque insuper ab ip- ^{à lumine}
sa natura eruendus omnium *RERUMPU-* ^{naturæ,}
BLICARUM à cœlesti bonitate ac favore
scatens ortus; Postquam jam prioribus
in propositionibus quoad majorem par-
tem, ex S. Literarum Oraculis easdem
gratas ipsi, discussâ omni dubitationis
nebu-

nebula, & ab illo mandatas, imò, amorem earum ineundarum hominum mentibus infixum fuisse, jucunditatis utilitatisque ergo, non prolixis verborum ambagibus, sed simpliciter evicimus. Superest nunc, ut innatæ cognitionis nostræ judicio, paulò altius rem ex principiis primis, seu evidentissimis juris naturalis præceptis eruamus. Ut ut *RESPUBLICA* in potestate sita sit, illa iterum in Majestate, Majestas in summa imperii dignitate; quibus inesse aliquid Divinitatis, seu divinæ similitudinis, verum quæ, quasi ipsius imaginis species ex effectu cœlesti, ac impressionis divinitatis caractere faciliè colligitur; Huic eminentiæ radiorum splendor pariter obvenire solet, tuendo efficaciam virtutibus conformem, quam ab omnibus conspici vult ex intimis rerum progressa virtus, ut Lumen à Lumine; Vis rursus ejus ita à Majestate egreditur summa, ut nihilominus in sinu ipsius, in pectore, ac visceribus, suo fonte manere perhibeatur. *Quanta Commerciî sublimium nobilitas, tanta humilium connexionis propinquitas est.*

His, aliisq; rationibus ducti ETHNICI extra pomœria Christianismi errantes, suos in supremo altitudinis fastigio positos Reges, summâ mentis animique devotione, magnificis titulis, tanta persona dignis, sacro DEorum numero post fata inferebant; Viventes vicissim instar JOVIS colebant; Prout ejusmodi relationibus, plena sunt omnium temporum, quæ uspiam terrarum, literis consignata sunt, monumenta. Hæc *ἡ πόλις* in consuetudinem abiit penes ASIAM incolentes; Sicuti TURCÆ, divino cultu suorum Imperantium coronas adorant. PERSÆ omnis gloriæ generibus, tam gestibus, quam honorificis elogiis, imò, affectu quasi religioso, suos prosequuntur Rectores; quos denique & MUSCOVITÆ, summò perpetuò honore mactatos, singulari reverentiâ suspiciunt. Qui venerationis mos, apud EUROPÆOS, ita quoque invaluit, ut is, non nisi cum morte extinguatur. Hæc divina res, conjuncta cum veneratione, quæ vicissim non mediocrem sui admirabilitatem parit, clarissimè demonstrat tantæ ordinationis principium, circa quod cuncta

cuncta volvuntur, non esse inferius quid creatis aliis, sed à primo, illa omnia lustrante ac dirigēte lumine, à quo orbis machinam esse conditam, ex ratione haud obscure liquet; adeò ut singula isthac ante tenerrimum membrum visus posita, non ex semetipsis, sed ex altissimi cœlestis cacuminis apice elapsa, constent; Dum summam sui agnoscant causam, cujus imperium, tã in rationalia & sensu prædita, quàm inanimata, summum, ordine quodam elegantissimo & admirabili, latissimè sese diffundit. In illa verò omnium causa & origine, nulla argui potest imperfectio, quoniam eminentissimis perfectionis ac omnipotentiae dotibus independenter est munita. Undè ad designandam tantam sublimitatem, quidam Philosophorum maximis utuntur verborum anfractibus; nempe *Anima mundi*, *Jupiter summus* &c. A quibuslibet mortaliū iterum, cum quadam significationis expressione *DEUS* reverà appellatur. Hanc ob causam timore ingenti percutiuntur sinceri subditi, cum aliquid mali summitati suæ intendere, & illud effectui dare aliquem sentiunt, re-

um statim talem existimantes criminis læsæ majestatis, (quod committitur, vel *verbo*, vel *facto*, seu *scripto*, de quibus consulenda sunt jura civilia, tam patria, quam exotica) legisque diviniæ & humanæ, qui etsi ad tempus mundanam pœnam effugere queat, tamen superiorem aliquando experietur judicē. Nam impunitatem meritorum facinorosorum terrenam excipit conscientia dira, accusatoris partes agens, quæ omnia judicium universale extremum terminabit. Penicillo tantum rudi submissam subditorum humilitatem adumbravi, occasione affulgente, nunc excurrendum nobis est consimili modo ad lustrandam regaliū sceptrorum gloriam, aut absolutam, seu, quam vulgo dici amant, moderatam.

Oritur igitur quæstio : An Imperatori, tametsi omnibus legibus, non vero divinis, naturalibus, seu moralibus, nec fundamentalibus, sed civilibus solummodò, quoad omnes actus soluto, sit timendum? Omnino adstruendum est, ei ut ceteris animantibus inesse stimulum, ob malam rei sibi concreditæ administrationem, quippe intra

pectoris thalamos latitantes cruciatus, & angores ex malefactorum conscientia enati, illum æqvè ac alios mortales coram venerabili ac æterno numine in cœlestibus tabernaculis sedente, cunctaque inspiciente, quæ ab ipso geruntur, siue in bonum aut malum finem, sistunt, eumque rationem peractæ olim vitæ reddere cogunt. Quidquid sit, amplissimam & subtilissimam materiam pro sua amplitudine expolire, facili ac exiguo calamo mihi nec lubet, nec licet, dum major est, quam hujus scriptio-
del modum nis modus eam capiat.

Consentiunt tamen omnium gentium historia, consentit omnis ævi memoria, & unâ mecum consentiunt cordatiores homines, sanctum manere nomen *REIPUBLICÆ*, à latronum ac piratarum cœtibus, nullâ jurium, societatum, nec contractuum fide servata, sed penes eos, omnium rerum summæ confusionis & distractionis impetu fœdis distinctum; sed sanctior Rex, cujus humeris, potestati suæ subjectorum cura & sollicitudo ritè animò concepta, injecta videntur. Quis est, qui, cum nomen ipsius hauserit auribus, non con-
210379 festim

festim læto hoc degustat ore, ac eidem extemplò debita submissionis promittit. Sanctissimum reverè illud, à quo & nomen & omen in terrenis regionibus orta sunt, quod omnes ante omnia, omni interno & externo cultu, semper amplectentur, adorabunt & venerabuntur.

¶ 4. Hisce à me prolatis, addenda à lumine sunt quædam virorum excellentium in- variorum geniorum, & experienciâ & fide con- Auctori, spicuorum scripta, inter quorum numerum primus nominandus nobis est SCIPIO AMIRATUS, qui hujus universitatis unum tantum *Autorem*; PLATO verò *Parentem*, HOMERUS *Patrem* Deorum hominumque, appellant; Eundem tanquam primum *REIPUBLICÆ fundatorem* meritissimum æstimat GEL-STRUPIUS; Deum dare summum rerum judicium principibus profitetur TACITUS, quem favore prosequitur BOECLERUS dicendo; Ipsum Regibus regna concedere, & regnandi auctoritatem; Ipsum proximum à suo fastigio gradum imperatoribus assignare; Ipsum DEOS vocare; Ipsum gentibus obsequio & honore ad con-

decorandum demandare ; Ipsum peculiari illos sanctitate cingere, ne violentur ; Imò, ipsum propiori suæ providentiæ curâ præstare, ne, quotiens pericula imminēt, infeliciora patiantur facta. Huic accedit variis in locis PASCALIUS, inquit, frontem Jovis regem admonere, ipsum esse in terris, id quod Jupiter in cœlo est; Ibidem: *Regnum est negotium DEO simile.* Alibi apud eundem, Rex est visibile quoddam præsens ac salutare Numen, ceteris majus, sublimius, fortius, atque adeò sanctius & augustius ; Verum secundum tritum veterum, *ut mens divina Mundi, sic Rex est anima Regni.* Quo ipso ostendere vult PUFENDORF, civitates & summum imperium, à DEO tanquam legis naturalis autore, profecta. Huic nec dissimilis est BOSII, primam Originem imperiorum, Regnorum, *RERUM-PUBLICARUM*, à mandati, jussionisque divinæ vi, ejusque ordinationis, ac legis naturalis efficacia arcessentis, sententia. At ille non eisdem verbis, tamen eodem sensu aliâ in pagina exprimit; Imperia cuncta antiquissima fuisse, illaque institutione Divinâ ordinata, concessa,

appro-

approbata, præcepta, permiffa, & in incolumitatem totius humani generis electa, conftitutaque. Idem ante illum JUSTINUS protulit : Dum initio rerum, ortu gentium, nationumque incrementis, ftatim fuma potestas Regis erat, quam ad culmen hujus fastigii non ambitio vulgaris, & æmulatio popularis, fed curæ cordique habita inter bonos modestia evehebat, erigebatque. Hæ priores citationes referri merentur ad populum ISRAELITICUM, ex quibus dilucidè apparet, *Theocraticum* fuiffe ftatum, cui veluti summus Magiftratus ipse DEUS præfuit. Nam quod JUSTINUS, facit mentionem bonorum hominum, à DEO veriffimè, qui fons & origo eft omnis boni, ortum reperiffe, per virtutem, virtuofo homini conjunctam, infufam, acquifitam, eique datum ab ipfo imperium in ceteros certum eft. Fidem huic adhiberi veram & indubitata poffe, extra controverfiam eft. Mihi etiam fuum dare confenfum conatur CAUSINUS, dum pronunciat, inftar folis in firmamento lucentis, Regem effe fuâ in purpurâ corufcantem, *quo terrori fit*

improbis, bonis presidio. Addimus ultimò OSIANDRUM in quibusdam locis, satis copiosè hanc rem, ac feliciter explicantem. Ex hisce omnibus colligimus DEO originem imperiorum deberi, quam vel esse *mediatam*, eo sensu existimant Doctiores, quod in tantorum moliminum effectione utatur gentibus, velut mediis, à quibus & dein vicissim ad alias transfert summam dominandi licentiam; vel *immediatam*, quomodo illa devoluta fuit in MOSIS, JOSUÆ, ceterorumque humeros. Igitur Divinitatem Regum, in dignitate muneris, præcellentia virtutis, vigore gubernationis, consistentem agnoscimus profluere à DEO, tanquam Regiæ Majestatis Auctore & Archetypo; cujus omnipotentiâ, omniscientiâ, atq; omnipræsentia cuncta diriguntur, & providentiâ, consilio, nutu, cuncta peraguntur. Huic igitur Altitudini subjectionem ut promittant suam, memoriam istius rei semper colent imperatores, sequæ formam regni sui primam, instar ceterarum rerum exorientium in DEO ac à DEO habere, necessariò confitebuntur; siquid unquam felicitatis & successus

cellus sibi ab eo donari velint. Hæcce arcana, pro ratione tam temporis, quam instituti, hætenus patefeci : pleniora ac tersiora, à diffusioribus scriptoribus peti possunt. Noster ad alia igitur, festinatione quadam, transire animus est.

Art: IX.

EXpositis iis, quæ spectant causam Quod Re-
efficientem; nunc de causa instru- publica
mentali, & ipsa quoque particulari, no- sit Juri na-
bis agendum restat. Enim verò natu- turæ con-
ram *Reipublicæ* tentabo clarè & e- fona mō-
videnter exponere. Idque (α) à ve- strabitur.
stigiis naturæ naturantis, directionem
rerum à se creatarum obtinentis, incli-
nationemque ad civilem societatem ho-
minum naturæ infundentis, tum & ho-
nestos cœtus protegentis, quam veluti
suū conditorem ac persvasorem meritò
veneratur natura naturata, atque sic
REIPUBLICÆ formam proximam mun-
di fuisse, *SCIPIO AMIRATUS* veritatis
amans non incommodè persequitur. (β) Si à fictis re-
igitur penitus naturalia introspeciamus, rum Sym-
speciem *REIPUBLICÆ* monstrantia, quæ bolis.
dam in iisdem aliis nobiliora, ut Cœ-

lum elementis, Sol astris, animalia quoque rationis expertia, ceteris inanimatis præstantiora esse animadvertimus. Illis quoq; , quos intellectus & voluntatis imperium regit, sunt forma Regni Regesque, quibus obedientiam exhibebunt; sicuti à gemmulis, aureo & argenteo mixto nitore fulgentibus, dignoscitur *Titan*, Rex diei, noctisque Regina, *Luna* placidissima. Eodem modo pisces, catervatim junctis viribus, aquarum undis, sese delectantes, seu eas attrahentes, ac in magna multitudinis abundantia huc illucque confluentes (tanquam tota *RESPUBLICA*) suum eò quoque dirigunt cursum, quo eorum Dux sese confert. Hinc nec discrepantem, pennatis avibus in aëre volitantibus indidit vim effectrix *Natura* rerum, ut semper vibratione alarum, comitentur Imperatorem a loco in locum. Idem videmus in insectis, tum apibus, Serpentibus, ceterisque, de quibus copiose referunt naturalium experientia inclyti, *PLINIUS*, *ALDROVANDUS*, *JONSTONIUS*. Verum non iis tantum, sed quoque animalibus brutis, omnibus in sua specie commune est, suis duci-

ducibus atque præsidibus in officio non deesse. Ita Leo pro quadrupedum, Aquila pro volatiliū principatu pugnant. Id etiam obtinet in floribus; Sic Liliorum splendor, Anemonum gloria, Tulipæ honor, Pœniæ purpura, & iridis gratia, vulgariū herbarum simplices colores, longo intervallo post se relinquunt.

Ex hisce dictis colligimus **REIPUBLICÆ** Societatem, ejusque formam, ipsam naturam etiam quasi depingere, & licet solius sit hominis, nihilominus brutis naturali impetu in sua quævis objecta ruentibus, tribuitur Jus naturæ, non *priori*, sed *posteriori sensu*, sana ratione svadente, acceptum. Præterea, etsi irrationalia istius Rei duntaxat imaginariam, seu potius fictam impressionem habeant; Tamen quicquid sit, ordinem quendam servant, nec discrepant ab hominibus, nisi istis signis, scilicet carentia animi, mentisque: Cum feris *improprie*, sensu & ratione ornatis imperium *proprie* adsignatur. (γ) Connexio proporrò *membrorum* nostrorum, effigiem hujus rei non ineptè representare potest. Cum partes

Principales hominis aliis præfulgentes, iisdem quoque ministerio suo inserviunt; sic caput reliquis eminentius supremum occupat locum, tanquam arx, quæ sua magnificentia cæterorum murorum extinguit gloriam; sic membrorum junctura, veluti illud sublime (ut supra dictum) corpori corpus brachiis, brachia manibus, manus pedibus, eodem modo reliqua cuncta inter se auxilium singulis præstant: quæ cuncta, *anima* per nervos ac arterias, tanquam habenas regit, in corde ac cerebro domicilium principatus sui obtinens, ex quibus ejus facultates emanant, quarum quædam *superiorem* & eximiolem, quædam *inferiorem*, suæ dignitatis observant *gradum*. *Mens* interim ob supremam excellentiam, secundam scalam omnium virium adoritur, deinde *voluntas*, methodo decenti, reliquis operationibus palmam præripit, utendo animi imperio, corporis servitio. Denique (d) cum privati homines de re aliqua inter se dissentiant, mox unum liti definiendæ præficiunt, velut istius rei arbitrum, cujus etiam decreto morem gerunt atque obediunt; multo magis so-

cietati

cietati per imperium quoddam civile succurrendum, quod natura svadente, seu Jure naturæ dictante, introductum est.

Art. X.

Perceptis hisce, statim nobis cogitan- A robustâ
dum est, de causa Impulsiva, quæ constan-
hominem ad *REMPUBLICAM* ample- tiâ verita-
ctendam vocat. Novimus quidem illum tis.
rationis & sermonis esse participē, quæ
bona frustra ipsi a DEo essent concessa,
nisi usui destinato accommodarētur. Sci-
licet tantum valet Index animi per effi-
cax Instrumentum atque adminiculum
lingvæ, ut distinctione separet justum
ab injusto, imò sensa animi exprimat,
consiliis & monitis utile præ inutili
aliis persvadeat, bonum, perniciosum
& noxium indicet, animos beneficio
suo conciliet, cunctaque dictitet. In
quem, quæso, finem ipsis hæcce gene-
rosæ indolis indicia tributa sunt, nisi ut
mortales ad societatem & *REMPUBLI-
CAM* capeſſendam impellantur, non
solum simile quoddam ad propagatio-
nem generis edendo, verum ad vitæ cul-
tum & necessitatem eos conjungendo.

Quid

Quid censendum de appetitu? qui hominibus etiam finaliter frustraneus esset, si non effectui daretur, ac omnipotentis intentioni in rerum natura respondeant actus actionesque. Sanè ejus vim tanti faciunt eruditi, ut si non in communi vita exercitio mandetur, ferè pereant ac cadant omnia, imò, socialitas ipsa facta tectaque neutiquam subsistat, sed corruptionem patiatur; Infixum autem illum Naturæ, societatis appetitum, excitant, dirigunt, moderantur ac perficiunt intellectus & voluntas, quibus homo beatus est. Ceterum in Hominis sustentationem & conservationem cuncta esse creata, quis est, qui ignoret? siquidem, si accuratiori animi meditatione omnium in terris rerum existentium ordinationem, mirificam dispositionem, & vinculi coherentiam pensitaverimus, ingeniiq; ac judicii interioris cogitationis efficacia pervolverimus; Tunc inficias ire non possumus, cuncta hæcce magnetica quasi catena constricta, sui invicem non intendere destructionem, nec in ruinam & perniciem ferri, sed quam maximè & semper, quibus fieri possit mediis, unionis

nionis concordiam servare. Si quis autem contrariū statuere voluerit, tunc conscientiae suae testimonio, prius immortae veritatis arguetur. Subjiciamus oculis nostris animalia irrationalia, bruta uno reverè nomine dicta, quibus insitum est variis prospicere modis suis, suos producere foetus, productos diligere & amare, suorum semper uti conversatione generum, nec libenter aliarum ferarum consortio semet miscere, nexus instar, inter se vitam brutalem ducendo, agendo, degendo. Multò magis hæc hominibus præprimis, sicut omnium animantium generi à natura data sunt, quasi attributa naturæ convenientia, quæ ab ipsa segregari nequeunt, quia se, ad vitam corpusque tuendum propensissimè inclinant, nocitura depellendo. Qvis seipsum sibimet ipsi non commendat? appetitus enim nobis inest, cum studio conservandi validissimus; cernimus namq; natos infantes, qui omni conciliationis modo rationem ineunt, ad suæ securitatis statum obtinendum, sese nutricibus suis insinuandi: ardentissimi amoris æstu prosequentes ea, quæ spectant ad custodiam

stodiam suæ vitæ, nociva vero magnopere fugientes, quasi perterritos. In cōfesso satis est, imo totius hujus dissertationis structura ac cōpages ijs superstructa est Achillæis rationum arietibus, ut perspicuum sit, singulos vitam & membra sua defendendo, diligentissimam rerum suarum custodiam agere. Jam vero homini ratione instructo hoc magis curæ cordiq; erit, quàm pecorib9, quæ natura ad pastum tantum prona, & ventri gulæq; dedita finxit. Notum unicuiq; est, longè nobiliores esse *facultates & fines hominum*, quam brutorū, illi enim unice de sua suorumque salute solliciti sunt, hæc fere instinctu naturæ ad id compelluntur. Cum autem scientiæ, Intelligentiæ, & ratiocinationis usu, omniq; judicii & mentis vigore, omnia percipiat homo, quem, amabò, in finem ejusmodi divitiis hunc ditatum novimus, nisi appetitu societatis in conservationem sui intenderet natura, scopumque suæ utilitati intentum atque accommodatum quæreretur? Quod enim commune in civili conservatione bonum, si consequatur, necesse est, principem quendam existere, tanquam effectorem,

qui propositum illud , ad metam sibi
 destinatam , deducere possit ; Cum e-
 nim ipsa per se efficere nescit multitu-
 do , ideo istius curam suscipiat *RESPU-
 BLICA* ; Quæ duplici æstimatur fine , sci-
 licet *interno & proximo* , qui est bona
 & legitima ejus constitutio , constitutæ-
 que administratio , tam à parte impe-
 rantium , quàm à parte parentium , &
externo , qvi est felicitas civilis , confi-
 stens in affluentia bonorum spiritualiũ ,
 civilium & temporalium . Quantam
 dehinc jucunditatem secum ferat *RE-
 SPUBLICA* , unicuique natura in aurem
 susurrat . Ceterum commoditatis amœ-
 nitatisque gratiam narrare volentem ,
 destituit , procul dubio , ingens ha-
 rum rerum abundantia . Sanè in-
 quam , non securam , sed quotidianis
 insidiis & periculis obnoxiam ac mise-
 rabilem acturi essent mortales vitam ,
 dum defectu jam naturæ introducto ,
 pravitas & malitia quorundam , adver-
 sus alios insurgentium , ac pro lubitu a-
 lienas res contrectantium , spoliantium ,
 omniaque injustè occupantium , quæq;
 sibi objecta , imperio subicere suo , nō ve-
 rerentur ; quæ ōnia aliàs evitatione decli-
 narentur

jucundi-
 tatis,

narentur ; dum unusquisque rebus suis
 majori securitate curam injicit, ut nemo
 alteri sit detrimento, ad promovendam
 rem suam, summo opere, labore & sudo-
 re forsan à quibusdam acquisitam. Quid
 Jucundius vitâ civili ? ubi sub protectio-
 ne ac defensione summi Imperantis ata-
 tem colere liceat ; Is etenim est, qui o-
 mni conatu quosdam metu pœnæ coër-
 cendos ; quosdam præmiis ob merita affi-
 ciendos ; quosdam immorigeros rele-
 gandos : aut capite plectēdos monet ; qui-
 busdam iterum necessaria præsidia, mo-
 dō contra rebellantium, modō adver-
 sus hostium impetum & excursiones,
 decernenda consulit : Hic itidem o-
 mnibus consiliis viribusque utitur, ad
 quietam & tranquillam vitam servan-
 dam & obtinendam, quantum condi-
 tio humanarum rerum fert ; In quibus
 tamen nihil ab omni parte beatum, per-
 fectumque deprehenditur. Nihil a-
 ptius ergo in *REPUBLICA* viven-
 tibus, quàm ut fruantur conversatio-
 nis confabulationisque affabilitate ;
 dum aliàs ferarum instar, in quæ-
 vis inconsultò præcipitarentur, quia nul-
 lum animal indomito homine ferocius

ac ma-

ac magis improbum est. At de mediis DE-
us ipsi prospexit necessariis, quibus desti-
tutus, periturus Homo post lapsum egres-
sus cum debilitate in hunc mundum;
factus igitur solitudinis impatiens, de-
serta loca obscuritate abscondita, & no-
ctuis ac bubonibus convenientiora, sem-
per fugiens, appetens rem naturæ con-
sonam suæ, ac sibi gratam, seu quasi na-
turale, scilicet *REMPUBLICAM* ad benè
beatèque vivendum, quantum fieri pos-
sit, is etenim Salus ejusdem est.

Quàm non adeò curiosè de libertate
Civium à BODINO disleritur, quod
Civis partem libertatis suæ naturalis,
dum se imperio subicit, amittat; Ea
collectio sincero argumento non robo-
ratur. Nam quamvis potestatem sum-
mam alterius agnoscit sese superiorem,
& inde inducitur quædam obligatio,
tam *naturalis*, quàm *civilis*, nulla sane
libertate naturaliter amissâ, cum ipsi
relictum sit liberum arbitrium faciendū
id, quod bonum, malorum autem ho-
mini nulla relictâ est libertas. Is ipse
mecum in definitione Civis, hunc per
liberum hominē describens consentire
videtur; Qui quidem Urbicola non quo-

ad actiones *elicitas*, sed tantum quoad *imperatas*, id est, civiliter ad hoc vel faciendum vel omittendum cogitur. *Ideo Imperium non esse servitutem*, affirmat PASCHALIUS.

Nam testibus SCIPIONE AMIRATO & BOSIO, hominibus dissolutis & in sylvis agrisque vagabundis non extinctus fuit amor ille natus, qui in mortalium præcordiis insignes excitavit flammæ, propellens illos melioris vitæ causâ, & ad mutua auxilia ferenda, ad labores partiendos, ad genera eorum per speciei ejusdem fortis communionem propaganda, in unum ad coalescendum. Nobis inter alia exemplo esse possunt ROMÆ primordia, quæ à ROMULO ejus conditore incepere, colluvionem variis à regionibus, & suis è sedibus excitam & collectam dum confluere permisisset, eique *REMPUBLICAM* sibi eligere ad vitam felicius colendam, potestatem dedisset. Sed post constitutionem illam, naturali impulsu ob egestatem, in SABINORUM fœminas ad sibi comparandas in uxores ferebantur; quam ob causam, spectaculo quodam exhibito, cujus desiderio
& cu-

& cupiditate aspiciendi vehementer tactæ mulieres, postquam per nuncios invitatae, a spectatum, venerunt, per fas nefasque ac invitis earum viris per arma violenter ereptæ sunt. Civium numero hoc modo multiplicato, in tantæ molis gregem coaluit, in quo continuo aliquem ordinem fuisse, qui multitudini necessitatem hujus arripiendæ adscriberet, aliàs maximarum perturbationum minæ exurgerent, à quibus semper abhorret natura. Hunc ordinem imperantium & obedientium ab unâ parte desiderat *indigentia*, ab alterâ ordinat inter homines sanguinis *proprietas*, quas *jura naturalia* homini sui studiosissimo, per se egeno, multis imbecillitatum speciebus obnoxio, aliorum opis indigenti, & ad auxilia unâ subeunda valde prono, coæva, ac ad *REMPUBLICAM* excipiendam destinata, superant. Cujus rei commentarium quendam, typis excusum, in GROTIUM, per quam feliciter, stylo florido exornavit BOECLERUS.

Art: XI.

Mirum alicui esse non debet, hujus Aliorum
rei considerationem neq; silentio, explana-
seu tio.

seu sicco pede me potuisse præterire,
quin sententias, monstro haud dissimi-
les quorundam, adferendas sentiam.

N Quod proinde concernit GRO-
TIUM, ingenio illustrem, errore tamen
quodam excusabili ductum, indicando
in libro de Jure belli & pacis; is homines
propter violentiam aut metu violentiæ
primò in civilem societatem coisse as-
serit, & nullam aliam huic rei adhibet
causam, quam terroris pavorisque vim,
non *naturalem*, sed *externam*, nec *in-
ternam & impulsivam*, verùm *coacti-
vum* ab *externo motu & principio*. In
alia sane mente nos cum Philosophiæ
Peripateticæ Parente ARISTOTELE
versamur; hominem naturâ, i. e. natu-
rali ductu, seu innato instinctu, impul-
su, svasiõe, motioneque sanguinis, ad na-
turæ communitatem amplectendam ra-
pi sine aliqua *coactione externâ*, sed *li-
bertate naturali alliciente*, abjecto im-
perio Tyrannico, etiam omni malo-
rum metu absente, id ipsum testantur
CONRINGIUS & ZIEGLERUS. In loco
quodam contrariam adversus se idem
nominatus iniit rationem suo semet
ipsum gladio jugulando, corrigendo-
que

que suæ indolis vigorem, dum rejectis
opinionibus aliorum hujus existiman-
tium amoris vinculum, ex sola quasi in-
digentia profectum, conjunctumque
spontè ac liberè, destinato & proposito
animo, impellente *naturâ*, ductas
primitias rationalium fuisse, scripto
comprobavit. Verum est à Dei (ut su-
pra expositum) voluntate *REMPU-
BLICAM* pendere, & ideo vocant Apo-
stoli *divinam ordinationem*, ubi ite-
rum alibi *humanam* saltem *institutio-
nem*, defensum eunt. Mentem eorum
sic interpretari liceat: Mortalium civi-
lem potestatem, hominum rectæ ra-
tionis dictamini instillatam, esse
appetitionem hujus compositæ societatis
ineundæ, omnibus constat. Nec se-
quitur Mortales ab initio necessitate
quâdam urgente ad hanc recipiendam
adductos, unde deinde originem trahe-
ret *potestas civilis*; illa, ratione mi-
nimè hominum excogitata, sed tantum
eorum esse propriam, ut BEZA me-
minit; potius humanâ scilicet ratione
causæ ministerialis ac *instrumentalis*,
quia per nos, umbræ similes, illam excolit

Et sic atq;

atque exercet Deus, sicuti *Causa Principalis*.

¶ Sunt quidam vanitate mentis capti, ortum *REIPUBLICÆ* affirmantes temerè, fortuitò, imò casu, tum & homines ad eam, veluti atomos frustra ac nullâ cogente causâ, confluxisse. Hanc opinionem quoque *EPICURI* fuisse putant, quem eleganter summo studio refutat Eloquentiæ Parens *CICERO*.

¶ At *VETRUVIUS* falsò omnibus persuadere conatur, mortales prodigii & miraculi causa sese congregasse, a spectu primo ignis a se remoti, quam rem mox judicabant admiratione dignam. Tanta repræsentatio, imaginantibus sibi aliquid, terrorem incutit; ex quo factum est, ut pavore seposito, propius ad ignem appropinquarent, calore post percepto, ejusque virtutis paulisper vi pensitata, sedem ibi statim eligere, domiciliumque figere societati ineundæ aptum, ipsos invasit stimulus. Hæc sententia ferè *Poëtica* est, à fabulis ducens originem, latente similitudine amoris, sub nomine ignis, per quem homines in Societatem adductos esse, unicuique compertum est.

7 Rationales beneficio Musices primum in notitiam *REIPUBLICÆ* venisse, fictione quadam mentes expromunt suas *DIODORUS SICULUS* & *HERODOTUS*; quorum vestigiis instat *OVIDIUS* narrando; Ad pagos, vicos, Civitatesque propter in iis domos exstruendas, atq; ad frigus, calorem, aliasque cœli injurias depellendas, seu adversus ea se munirent, homines in unum se recepisse. Verum non harum, sed *Indigentia* (ut antea memoratum) illa etenim est *Secundaria causa*: Hæc autem res à quibusdam distribuitur in causam *efficientem internam*, quæ est natura, seu potius lumen naturale, & *impulsivam*, cujus iterum variæ esse solent rationes. In horum castra descendere enumerando, & refutando insignes sententiarum sibi invicem pugnantium exercitus, operam impendere non volupe est: dum hoc negotium *BOSIUS* sat superque a se expeditum reliquit. Et ne omnia longius persequar, sat hujus rei erit asseruisse *naturam* semper hominum fuisse directricem atque instigatricem. Inspiciant igitur, quibus lubitum erit, Auctores, qui ex professo jura

naturalia & moralia tractanda in humeros suos susceperunt, tunc testimonia ipsorum, meis partibus famulantia, oculis eorum ac sensibus obvia erunt.

Art. XII.

A primordio mundi exorta est Respublica.

His ita præmissis, quæ non minimam subjectæ huic materiæ lucem fœnerari videbantur; Pro ratione instituti me jam accingo ad expositionem assertionemque *REIPUBLICÆ*, circa primordia rerum inceptæ ac institutæ. Et quemadmodum penicillo levi & simplici huc usque depinximus ipsos fontes, utpote *cæleste Numen*, & ipsam divinitus omnibus datam *naturam*, unde *RES-PUBLICÆ*, tanquam ex suis insurgebant incunabulis. Ita illis probatis mihiqve concessis, nunc id agendum est, ut certò certius evadat, introducendarum *RERUMPUBLICARUM* initia *in statu etiam Integritatis*, adeoque in primo ortu mundi comparuisse. Cui sententiæ pondus addit progressu temporis facta earundem conservatio & propagatio. Sed nemo mihi vitio vertet, quod allegationibus scriptorum quorundam stipatus

stipatus, interiora propius perscruter. Tot sanè diversitates ingeniorum, tot sententiarum divortia, tot hominum, circa hujus rei enodationem, altercationes enatae sunt, ut difficulter quisquam se explicare queat. Imprimis ergo longè probabiliora affirmantium placita, deinde exclusionem & remotionem eadem negantium, sub incudem revocabo.

Concordant in eo sensus plurium, quod in statu jam primævo scaturiginem suam *RESPUBLICÆ* adeptæ sint, quibus vero Ego album adjicio calculum, cum Amplissimo illo meis maxime favente partibus *PASCHALIO* sic dicente: Regis nomen primum in cœlis resonasse, dein verò in terris omnium temporum memoriæ consecratum fuisse, imò hodiè perennare ob solius virtutis præmium. A Rege sane est omne Regimen (ut supra' expositum) quod utile interim, si non necessarium, propter gradus virtuosæ honestatis in ipsis hominibus integris fuisse, refert *VALENTINUS ALBERTI*. Huic subscribit *HOBBIUS*, dum profiteatur justum & injustum ante regna suos non vidisse natales, nec eodem in hæcce

inferiora volitasse ; estque illud dicta-
mini rectæ rationis conveniens, ac Re-
gimini consentaneum, æquum ab ini-
quo ut discrepentur. Inde prima tem-
pora *REIPUBLICÆ* perfectissimam etiam
in ipsa integritate speciem præbuisse,
apparet. Ex mente quoq; *ARISTOTELIS*
eam necessitudine quâdam esse opti-
mam *REMPUBLICAM*, cujus beneficio
benè quisq; agere, ac beatè in ipsâ verâ
beatitudine vitam transigere potest. Ex
hisce idem prænominatus *VALENTI-
NUS ALBERTI* ait *REMPUBLICAM* na-
tam, ex hisce sane principiis, seu axio-
matibus Juris naturæ primariis, hanc
dirigentibus, à primavâ origine *forma-
liter* pendentibus, quæ eadem forma
& ratione objectum suum directura,
mutata facie *normaliter* tantum, quoad
officium directionis, isti corrupto statui
propria. Intellectu inter ceteros Ju-
risperitos illum volve, quem modo
nominavi. Quorum omnium agmen
sectatur *CONRINGIUS*, pronunciando
REMPUBLICAM, si non per *ADAMI*
lapsum in vitia deflexisset hominum ge-
nus, tamen futuram fuisse. Quod
multis & perspicuis propugnatum it
ratio-

rationibus ; quarum contenta si enarrarem, nihil nisi jacturam temporis facerem. Cum omnia literarum monumenta satis superque , etiam ad nauseam usque, Auctores sint , statuendo imperium illud primum ac primævum longè majoribus fuisse (si modo non intervenisset infelicioꝝ factorum casus) felicitatis deliciis scatens , ac circumscriptum, quam illud, quod hujus nostri depravati status miseria, jam reverenter colit.

Art. XIII.

Ceterum cum nihil fingitur in naturâ rerum, quod non aliquod principium primum veneratur, seu quod non refertur ad illud , cui originem adscribendam esse, svadet ratio. Hinc progreditur illud, figmentum in se continere etiam veritatis quodammodo convenientiam, quod si non fieret, aliàs non commentum, sed purum mendacium esset, à quo semper, loquela & calamo abstinendum omnes judicant. Sed annè ansam nobis præbuerit PLATO ? notitiis veris suffultus , in civili Decalogo , cum Poëtis quibusdam exponen-

Poëtarū
allusio-
nes alle-
gabit.

ponendo ; (Quamvis hoc genus lo-
quendi perobscurum sit) auream quan-
dam fuisse mundi ætatem sub Saturno,
in quâ homines passim omnis legis,
jurisque expertes, sine Rege, Duceve,
præterquam Deo obedientes, vitam ce-
lebrabant, cibum ad victum è terræ
frugibus, herbis, arborumque fructibus
capiebant, extra molestiam ac laborem
illarum partium ; ita omnia fuerunt
iis communia atque obvia. Hanc si-
ne dubio mundi faciem ac conditio-
nem, Philosophi antiqui ac Poëtæ ex
eò commenti sunt, quod ab HEBRÆIS
ad eos aliquando relatum sit, (ut alia
Religionis mysteria ac secreta quædam,
penitus silentii sipario involvam) Au-
reum seculum fuisse quoddam primo-
rum hominum ; quam sententiam re-
tinet GELSTRUPIUS, illi iunittens ra-
tioni, à primævo totius universi exor-
dio adfuisse homines, Deo gratos, in-
nocentes, nullisque adhuc vitiis inqui-
natos, majori alacritatis probitatisque
studio, Justitiæ Religionique invigilan-
tes, ut pluribus verbis expositioni dili-
gentiam adhibuerat. Quidam in hac
versantur persuasionis via ; plurimum
faci-

facientes , auream orbis effigiem ab
 ipsis haberi censerique statuam auro
 inscriptam, secundum DANIELEM,
 qui majestatis in hisce terris sceptrum CAL-
 DÆIS, & BABYLONIIS deferre gestit.
 Sanè diversus est hic sensus, ab eo,
 ad quem illi ducuntur, quia post di-
 luvium nullus assertioni illorum, ne-
 que innocentiae, vel vitæ integritati re-
 lictus est locus. Nam ætatem mundi
 primam, de qua sæpe locutus sum, bre-
 vissimo equidem tempore stetisse , e-
 buccinant cordatiorum ora, nempe an-
 te miserabilem ADAMI, totiusque hu-
 mani generis tragicum lapsum ; Reli-
 quum post hanc egressionem , hujus
 ævi effluxum , à PROPHEtis ferreum
 & improbum seculum planè & haud
 immeritò portenditur. Hoc vero ad
 DANIELIS vaticinium minimè spe-
 ctat, sed ad ipsa vitæ primordia & ru-
 dimenta. De hisce ætatibus per quam
 feliciter, opusculum quoddam conscrip-
 sit LAMBERTUS DANÆUS. At, su-
 perledeo ulteriori fictione PLATO-
 NIS, in Atlantico ATHENIENSIIUM
 affirmante *REPUBLICAM* quandam,
 seu alias *ATHENAS*, per octo an-
 norum

norum millia continuasse ; Idemque in Timao aperto ore contestatur. In paucis eum errasse (quod hominum est) fateor ; Verum huic fidem facere valeo , quatenus contendit illam formam initiatam fuisse ante annos , qui excessere post universitatis hujus constitutionem, 5639, secundum mentem SCHRADERI, ob ordinem in illa servatum, cujus prima semina in creatione, animis hominum ipsis, venustate involuta rerum, consecravit omnium summus, ut semper futuris seculis, in rebus omnibus, si successione prospera duraret inceptum, custodiæ observationique, tam in incorrupto statu, in quo homines victitassent, si perstitissent primi parentes inconcussi , multiplicatis posteris majorem in numerum, instar capitis unus præfesset ; non obstante divina imaginis specie, quæ omnibus adfuit, cum relictus fuisset locus obsequio, è naturâ ipsa resultanti ; At magis in corrupto statu, ubi omnia suspecta ob caducam ævi vitam videntur, qui sine ordine quodam tam parentium & imperantium consistere nequit, neque ille in universitate divellitur, in

star animæ rationalis ab ipsa immortalitate. Et equidem quod non nobismet ipsis nati sumus, sed proximo, ad promovenda mutua commoda, quis est, qui negaverit. Sane juxta vetus tritum ERASMI, *Homo Homini Deus*; Certè & verissimè beatum illum statum rerum, beatitudinem ipsam nuncupare licet, ubi homo perfectissimæ rationis lumine perfruens, plenissimus ad beneficiendū suæ sortis æqualitati omniniferebatur. Qvalem civitatem beatam, subtilis calamus, vivis suis depingit coloribus, FELDENI. Qvibus præsuppositis, instituti filum ulterius pertraham respiciendo ad ordinem, quem DEUS in sacris literis promittit se servaturum, imò post resurrectionem mortuorum in extremo die judicii, ubi illi, qui multos ad æternam salutem manuduxerunt, instar stellarum inter ceteras cohortes micabunt. Sed fortasse manifestior res unicuique & singulis pateret, si ostensione quadam asseramus *REIPUBLICÆ* in modum cuncta, certa quadam methodo, lex dierum spatio, esse producta à prudentissimo productore.

Art. XIV.

De primâ
instituti-
one Soci-
etatum.

Ipsa jucunditatis amœnitatisque hortu
Edenici supellex, per institutoris vim
Neonymphos illos, ADAMUM, &
EVAM, matrimonium appetere alle-
xit: adeo ut associatis juncturis animæ
corporisque, cum ille omnium viven-
tium esset parens, tum hæc (aliàs no-
mine veniens Viraginis, quæ à viro, seu
ejus una costa, desumpta fuit) mater
eorundem; Hoc ipso civilis consocia-
tionis primordium, pleniorisque fa-
milix seminarium, existebant, quod &
eventus comprobavit, cum illam co-
pulationem, non saltem individuorum
secuta est propagatio, & per multipli-
catas generationes connexio, sed &
prima *RERUM PUBLICARUM* exorientiũ
facies, quò, sicut ex *domestico* & *fami-
liari* consortio, exsurgerent mutua adju-
torii dulcedo ac placida vitæ delectatio;
ita ex Regimine Politico illius, tanquã
cõsequenti, accrescentis humanæ sortis
& in unum coalescentis, civilis progermi-
naret beatitudo; ubi justitiæ amor, le-
gum cultus, in avertendis, propulsan-
disque injuriis animi magnitudo, in
longè

longè latèqve prospiciendo præcaven-
dis etiam malis prudentia, utramqve
paginam facerent. Tanta sanè divini
commercii cum humanis efficacia effi-
cit, ut ex uno atqve altero capite, tot
hominum millena millia, seu ex tam
levibus initiis tanta exorta sint Imperi-
orum Regnorumqve pondera. Verum
de hisce satis; Jam ad id, qvòd est hujus
causæ primarium, mea festinat intentio.

Marita-
lis,

Illis etenim vinculo qvòdam in-
dissolubili sic junctis, summorum ani-
morum affectio grata, ac bonitati co-
æva, tum primæva injecta est, quæ sem-
per omni conjugio & copulæ maris ac
fœminæ posteritatis in documentum
continuabit, cui qvòq; benedictio spi-
ritualis divino ab ore effusa semper ad-
hæreret. Hæc formarum species inci-
tamento eqvidem fuit *Imperio mari-
tali*, ac invitamento & præsentibus
& futuris rebus. Nam illam uxoris ti-
tulo dignam, ex osse carneo viri sui, &
qvòdem sinistri lateris conformatam, as-
ferunt RABBINI; ut semet inferiorem
marito suo dignitate, & excellentiâ de-
prehenderet; Idcirco suum instar do-
minatoris fruētis nobiliori intellectus

luce, benigna loquela S A R A appella-
vit dominum caputq; , qvo honoristitu-
lo suam innuebat observantiæ subiecti-
onem. Faxit summus Præses, ut hodi-
cq; debilioris illius sexus animis hæcce
infixa hæreant; Qvò semet cum poste-
ris suis cunctis, ingenio vivacitatis,
tum splendoris ac roboris donis or-
nato, imò, tam animo, quàm corpore
pares maritis ne utiqvam se agnoscant,
sed infirmitate infirmiores memine-
rint! Et quamvis Homunciones non
tantum *animali & sociali*, sed *rationali*
ductu, seu beneficio rectæ rationis con-
jugiorum ineundorum incredibili ar-
dent cupiditate, illud nihilominus et-
jam desiderium instinctu & inclinati-
one quadam naturæ, absq; aliqua *præ-*
electione, sed *electione*, & sine discrimi-
mine, ac *æqualitate* bruta tenet; quia,
(ut sapissimè à me commemoratum est)
convenientius ac præstantius esse natu-
ræ, honestæ quieti securissimam vitam
committere, quam in anxias & mo-
lestas solitudines dilabi. Dum hisce im-
moror, cursum sermocinationis pauli-
isper sistere necessum duco, donec ob-
staculum mihi in Oceano naviganti oc-
currens

currens propulsaverim : Est illud duarum videlicet facierum in unâ carne repræsentatio. Dum hanc perceptionem visus ad animum volvo, deliberatione diligentèr habitâ, patefacit non solum mihi, verum singulis, cœlestis ille spiritus, duos in legitima connubiali cohabitatione fore, neglectâ plurium mirifica dissensione & discordiâ ; In hujus rei exemplum JACOBI, RAHELIS & LEÆ, thori Domini conjugium, non approbavit, sed permisit, & toleravit conditor omnium, ut placet cautiorebus. Ceterum abominandæ polygamix auctorem matrimonialium legum primus violator sese manifestavit LAMECHUS, nomine BIGAMI qui ideo postea notatus est ; Cujus quoque vestigia multi infelicitèr ingressi sunt, ut experientia ipsa testatur. Alias Doctores ulteriorem viam deductionis sternere in hoc negotio jubet rerum subtilitas.

Hujus effigiei materia, quæ à me qui Paternæ, dem leniter pensitata Paternam aspexit Potestatem, è securitatis & charitatis fonte fluentem, juriumque non atrocitatis & severitatis, verum lenitatis

principia, officiorumque indicia refer-
 vantem; Hanc auctoritatem ob oculos
 positam suspiciunt filii obedientiâ per-
 actorum monitorum paternorum, ac
 obsequio servitiorum præstandorum,
 quæ cuncta ex legibus amoris cordi in-
 sculpta & impressa sunt. Quod autem
 genitoribus haud præstò fuere illi, per
 quos sese veneratio filialis exhiberet; Cau-
 sa evidens hæc est, quia, non diu harum
 amœnitatum & felicitatum paradisiaca-
 rum participes fuerunt Protoplasti. Hunc
 defectum tandè sustulit præsentia CAINI,
 ejusq; fratrum ac posterorum. Nec sa-
 nè in dubitationem quisquam se trahi
 sinat, quod thalamus ipsorum, pigno-
 ribus non fuerit in statu hocce felici
 fœcundatus, cum & id quoque conti-
 gisset, si diutius in illo permansissent,
 incorruptique stetissent.

Herilis.

Idem etiam servandū nobis in tertia
 societatis specie, videlicet *Herilis*, ubi
 præcipuè de servis mentio fit, qui quidē
 naturā non primariò intendente, tales
 nascuntur; interim tamen adeò rationis
 impotentes, ac tenebricosæ stoliditatis
 immergi cœno sunt nonnulli, ut sibimet
 ipsis de victu & amictu prospicere neque-
 ant;

ant; A Philosophis *servos natura* vocari notum est, solummodò aptos ad onera portanda, & Patribus familias adjumento inserviendi natos; At juxta JCros *nativitate ancillarum, captivitate, pœnâ & venundatione certi pretii*, fiunt servi, quibus jugum servitutis detrahit, & jus herilis potestatis remittit, tum & libertatem reddit, manumissio vel *vindictâ*, vel *sensu*, vel *testamento*. Hoc servitio hominum ADAM carere equidem potuit, præsentibus, consortii adjutorio, atque instrumentis aliis, ad promovendam illius felicitatem, per quam necessariis; At insuper vacuum locum animalium irrationalium impleverunt munia.

Art: XV.

PAuca adhuc hisce subnecto, ne amputatione quadam abrupta, præteritarum rerum planè immemor esse videar. Hæcce etenim prima connexio animarum, atq; maritalis integra affectio, paternæque societatis regimen, tum & *naturalis potestas*, semper usque ad interitum universi inviolata perdurant. Verum enimverò hæc ordine secunda, licet in principio destitue-

Trium
specierû
brevis re-
petitio,

batur suo *correlato* nimirum *liberis*; interim tamen quin ea ibi dici fuisse queat non inficias ire possum, cum in proxima potentia ad procreandos liberos fuerint primi illi homines. Ceterum interdum *Herilis* iis familiæ partibus antenominatis annectitur, nec tamen ideo semper procedit, tres requiri distinctas personas civilis familiæ. Nam Paterfamilias, utcunque fit inter egenos paupertatisque onere gravatos, ipsi siquidem suis rebus incumbunt, ac operam navant. Accedit & illud, quod societates, intra simplicitatis quantumvis terminos consistentes, sint *REIPUBLICÆ fundamenta*, nec sine iis tanquam *subjecto* durationem aliquam sibi promittere valent. Aucto sic numero liberorum, accrevit paulatim una cum tempore latius eorundem *Dominium*. Quo autem excluso, nulla res aptè commodèque constituitur, dum alios etiam regere, aut ab iis regi desiderat ipsa *mortalitas*, quæ quoque ineffabili appetitu & imperandi desiderio nimium quantum exarsit. Hæ ferè societates, partitionem & *simplicium, & compositarum*, juxta Politicorum regulas

regulas, subeunt; Illæ iterum in *ordinarias* & *extraordinarias* dividuntur; *ordinarie* illas tres jam satis superque enumeratas adsciscunt, neglectâ quarta, quam BODINUS hisce superaddere conatur; Nempe inter Principem Regionis cujusdam, & famulos mercede conductos, quæ sodalitas eandem cum Domino & servo induit naturam; Et propterea gravius ac durius famulo mercenario à Domino tractatur, dum ejus mandato semper obsequitur, *servus*, verū *famulus*, dum tempore destinato operibus certis cum subjectione jugi subservit, donec illius spatii effluxus & operarum locatio præstita excesserint, immunis est, nec ulla Hero amplius adstrictus ratione. *Extraordinarie* sunt, veluti cum in fabricanda nave, & extruenda domo initur ratio, quibus mediis ad compositionem atque constructionem utendum sit Architecto; Et quamvis non omnibus partibus, quarum egeat, ædificatur domus structura, hoc agitur tamen, ut solidum jaciatur fundamentum, quò in eadem habitare liceat, donec perfectior omnibus numeris, meliorque, cunctis stipa-

ta adminiculis, adjuvationis causa *domus*, seu *navis* subsistat, ut *compositam*, quæ civitatis est, sibi acquirat. Talem conditionem universi generis humani Auctoris, qualem Romanorum, quibus principio, nec foeminas, nec parentes, adeoque nec servos, si HONNIO fidem habeamus, perfectam interim *REMPUBLICAM* fuisse civitatem tanquam *subjectum* præsupponentem, dubitatione vacat. Idem quoque apud populum *ESSENORUM* usu receptum, literis comprobatur JOSEPHUS.

Art. XVI.

Scrutini-
um sacri
Codici
exhibens,

Nunc iterum ad ea pedem referam, quæ prius à me omissa sunt. Illa sacris dicata Scriptura, quæ fidem sapientiam nostram, salutis protectrix, omnium virtutum amplectitur chorum, vitam, bonis supra elogia, æternam, jucundissimam, malis ob scelera sua perpetrata inferni atrocitatem promittit; cujus circa primordia ore cœlesti Moses vetustissimus scriptor, genitoribus, per illa verba altissimi svasione: **Crescite**
&

& multiplicamini, ac vobismet ipsis terram universam subjicite, plenissimam *Monarchiam* obtulit.

Ex hisce late patentem Dominatum ADAMI, cui collum terrestria cuncta submittebant; quoniam unus, in cuius humeros à Potentissimo summa rerum injecta cernerentur, omnibus præfuit, ac solus totius terræ vastitatis curam gessit, haurimus. Subolsfecit tale quid Divinus ille PLATO, hinc adstruendo, expressis verbis procedit, nullam intemperiem hominum adhuc fuisse; Sed eos sibi amore quodam devinciebant *Irrationalia*, quæ rursus intrepidè allocuti, eorum adjumentis subnixi, tandem iis ad philosophandum i. e. Deum contemplandum frui cœpere, ac hunc in finem ipsi feris interfuere, ut illis dominarentur. Idem innuit CICERO hoc ferè sensu: Omnium Productorem altissimum quendam rationalium è humo, seu glebâ terræ formatum ordinasse, quem voluit esse rerum omnium principem,

Subjectio-
nem Ani-
malium.

cujus nutui & voluntati semper obsecundare illa omnis rationis usu destituta, dum nullum sanctius animal, divinæque capacius mentis, illi succurrere possit, quam HOMO, variis ornatus virtutibus ac vitæ adminiculis.

Eorumq;
nominū
imposi-
tionem,

Huic omniscientissimi Dei imaginis possessori, ac summo Magistratus officio fungenti, Divina quædam *ordinatio*, atq; benigna concessio accessit, unde adducta sunt animalia quæque, quibus ejusdem mandato se omni nisu accommodare voluit ADAM, imponendo nomina tam singulis iis, quam aliis in visibili mundo conditis rebus, propria, per quæ quasi distribuens, ad modum in *REPUBLICA* usitatum, quibuslibet suorum servorum, (seu quasi improprie subditorum, nam relata simul sunt naturâ, unum alterum constituens, adeo ut posito uno relatorum, ponatur & alterum, cum unum alterius terminus sit essentiæ, & inter se mutuò cohæreant hæc, ut dum de *Magistratu* sermo fit, mox *Subditorum* seu parentium audiat, ac percipiatur conditio) quorum operibus semper fruebatur, munera & officia. Aliàs enim ignoti nulla cupido,

do, nullusque est usus, nisi utilitati
 ejus destinata omnia fuissent, quorum
 generibus, ac iis sibi dicatis, similitudi-
 ne quadam se conformans, ut occasio
 daretur Historicis, tam MOSI, quam ce-
 teris, acta ipsius posteris ad pervolvenda.
 Inde per quendam relationem PLATO
 insurgit, pronunciando ADAMUM, quē
 aliter describit, primum nomina unicui-
 que existentium designasse, qualia men-
 te agitabat esse rerum naturæ conveni-
 entia, disconvenientiam verò sustulit
 omnem, dummodò pro cujusvis natura
 ac indole, sine ulla discrepantia, hæc
 peragerentur. Rem ipsam expositio-
 ne egregia aggreditur CICERO, ejus-
 dem verbi efficacia inquiring, summum,
 sapientem, Magnum, ac prudentem vi-
 rum olim & primis seculis é rubra exhi-
 bitum terrâ, vitam immortalitati adæ-
 quatam egisse, qui res omnes nomi-
 num certa expressione notaverit, sen-
 sa animi ex hisce collegisse, cui amo-
 re incredibili, quasi terreno Potentissi-
 mo Domino cuncta animantium gene-
 ra fuere addicta, ad mandata exeqvenda
 valdè prompta parataque; ille, juxta pla-
 citum & desiderium cum applausu in-
 genti

genti, in iis imperium exercebat suum, prout sacer Codex hocce eleganter nobis istud cum summa cordis veneratione submissis oculis intuentibus exhibet.

Atq; Citationem

Ipsa etiā *citatio* nobis adstipulari perhibetur, dum illi cuncta animalia vocationis indictionisque cujusdam placida voce accersita adessent, seque coram eo tanquam iudice fisterent, *non vi coacta*, sed *lubitu* suo, neque *vinculis adstricta*, verum alias *subiecta*, non *opera & industria alicujus superioris*, in humano genere, at *spon*te, *liberaque sua voluntate*. Hæce vero nomina conjuncta cum eorum proprietate, ab ADAMO luminis naturæ gratia, ac virtute, operâ S.S. Trinitatis sibi tributa, creaturis imposita, qua appellatione adhuc illa cuncta custodit ipsa posteritas. Horū omnium progressu temporis ulteriorem & uberiores fructum & usum sensissent mortales, dum ex unicâ sanguinis guttâ, immensa accresceret procuratio, quæ rerum cōmoditati consuleret.

Art. XVII.

Status
Politicus
Integritas

Non magnoperè iterum in hisce delectu quodā verborum, seu accurata ali-

ta aliqua inquisitione utendum nobis ^{tis levi-} erit, sed recta ad cetera meo usui in- ^{ter liba-} fervientia dilabi placet; & sicut me non ^{tus.} fugit, quod cuidam aliquid scrupuli adhuc inhaerere possit; Hanc ob causam pauca superioribus adjungenda esse, fortè majoris luminis tum melioris perceptionis gratia, ipsa desiderat necessitas. Proindè, quærat aliquis, ecquis, aut qualis *Politicus*, seu *Ecclesiasticus*, primo tempore fuerit *status*? Cujus affirmativam favore prosequitur, & amplectitur LAMBERTUS DANÆUS partem, confirmando utrumque hominem fuisse totius mundi Magistratum, Majestate Regali donatum. Quid, quod primus omnium genitor, veluti imperator potens, summum, ut masculum decet, administrabat imperium, cujus vestigia legere tentabat mulier, non potestatem omnem rejiciens, quæ quoque simul cum marito suo DEO obediens, cujus decreto se inferiorem illo agnoscebat, dum dominationi ejus obsecundare jussa esset. Nam id, quod mas ab ore Altissimi hauserit, per communicationem, facta admonitione, fæminæ retulit. Utebatur

tebatur igitur ADAM EVA, tanquam
 causa socia & administra, eidem singu-
 lari imperans lenitate, jura adhuc li-
 berè cunctis animantibus decernens,
 imò universum in oculis habuit mun-
 dum; verum tamen non sævum, cru-
 dele aut Tyrannicum quoddam imperii
 genus profitebatur, sed profectò Regi-
 um, paternitati proximum; Ut ferè ho-
 dierno die clementiæ atque comitatis
 ergo, salutatione quadam honorifica
 Reges, tituloq; Patris Patriæ à sub-
 ditis cordatioris mentis coronantur:
 quin & instar Tutoris loco habebatur,
 imò ut clementissimi Domini, qui ta-
 men dominii cujusdam inordinati haud
 cupidus, curiositatis aut turpis libidi-
 nis regnandi gratia non ducebatur,
 quæ labe ab illo tunc temporis in to-
 tum exulabat. Ceterum in *REPUBLI-
 CA* non utile solum, sed necessarium,
 ut summa rerum ab altissimo hisce in
 terris in throno, fastigioque sedente,
 sicut uni concessa sit, ita quoque occa-
 sione sic ferente omnia ab eodem de-
 cernantur. Hujus rationis ductu susce-
 pit ille fasces, ut Justitiam exerceret,
 ac *REIPUBLICÆ* prosperitati ritè con-
 fu-

fuleret provideretque. Atque sic idem in *statu integritatis* locum reperit; Atamen, non quale nostrorum nunc seculorum fert postulatque conditio, ubi quandoque virgarum & securium rigore ac timore res peragenda venit; siquidem subjectionem spontaneam & non molestim sine civili quadam coactione, incorruptum illud, licet breve agnoscebat tempus. Hinc Mater illa primæva ad deliberandi consultandique officium valdè ac libenter prompta erat, ac obsequium suum viro præstandum pro insigni venditabat gloria. Statui autem peccati plurima accesserunt, ad coercendos affectus hominum, refractariosque motus sedandos, apprimè conducentia. Ceterum, quænam fuisse leges istius Regiminis, non adeò difficile est indicare, cum dictamini rationis minime congruit, quod Divini Numinis omnium rerum conservatoris præcepta, & monita mortalium, tam civilem, quam æternam salutem promoventia, cum parentum liberrimæ obedientiæ dulcedine composita, illas partes sufficientissimè sustinuissent. Cum & cuncta ad suum optimè scopum divi-

divina direxissent placita ; Hujus rei locupletem habemus testem spiritum veritatis in sacris scripturis loquentem. Omnes fere saniores hominum in eam mecum judicio eunt sententiam, hunc *rerum statum* fuisse reverà in sua natura, sine ullo contradictionis & ambiguitatis fuco, *Politicum*.

Art. XVIII.

Status Ecclesiasticus paucissimis duntaxat verbis recensetur.

JAM *Ecclesiasticum statum* in primæva pariter vitæ felicitate florentem, paucis attingere lubet, aliis tam ingenio doctrinaque, quam ipsa experientia illustrissimis, pluribus hæc illustrandi ansam subministrans. Illum igitur primis etiamnum & pristinis temporibus hisce quatuor fulcimentis superstructum fuisse, ex aliorum (quorum fides omnibus perspecta) scriptis excerpti. (a) *Verbum* illud à Dei ore facundissimo & dilucidissimo prolapsum, ADAMO cognitum, quod ille iterum per revelationis mysterium acceptum EVÆ communicavit, scilicet *de conditione futura illorum* felicissima, & privilegiis immortalitatis, si voci divina, tanquam præconi maximo, vocivas & obedi-

obedientes in omnibus commodarent aures, continuante illo apparatu ordinis, in quo tunc cuncta vigeabant; Adjecit etiam aliqua *de historia creationis*, tam hominis, quam totius universi mundi, cujus *Monarcham* ac Imperatorem divinitas eum constituit; Tandem de *arboribus vite & scientie boni & mali*. Hæc verò cuncta non *Scriptura* quadam, sed *oretenus* instar concionatorum Auditoribus, futuris, ceu Uxori primum interpretabatur ADAM. (β.) Sacra momenta his enumeratis, promissione adjecta, duorum generum fuere, videlicet, unum *æternæ salutis*, alterum *terribilis damnationis*, seu cognitionis miserabilis totius humani generis interitus; Si illam, comminationi ingenti proximam arborem, ore gustarent, Divinæ iræ cum gravissima pœna conjunctæ, rei censerentur, quam tamen oculis intueri innocentibus licitum ac permissum fuisse, commemoratur. At reliqua omni interdictione carebant, ad vascendū facta, dum usui eorum inservirent. (γ) *Locus Ecclesiæ* divino cultui destinatus fuit *Paradisus*, hortus tam omni arborum &

herbarum genere abundantissimus & copiosissimus, quam deliciis amænissimus, & voluptatum plenissimus, quatuor pariter fluminum nectare irrigatus, in Regione summa ubertate, fœcunditate, & fertilitate plena, situs paratusq; , instar Urbis septus ac circumdatus sepius, præ se ferentibus speciem murorū. Ibi visibili forma illis apparuit, quos etiam alloquebatur. Hocce peculiare Templum, fuit servandum etiam posteris, si non infelix illa & contagiosa labes intervenisset, mutuae jucundissimæ conversationis, confabulationis, atque domestici consortii domicilio. Ideò homines quoad animam & corpus immortales, divinorum secretorum capaces, ejusque imaginis consortes, cum exercitia *Religionis* tum *justitiæ* exercuisse, sub obedientia altissimo exhibita, jam cognovimus; quæ *fulcrorum* nomine veniunt *REIPUBLICÆ*, sine quibus ejusdem aliqua legitima persistere nequit *administratio*. Hæc & talia Oeconomicis, Ecclesiasticis, tum & Politicis rebus in ipsis mundi primitiis jacta fuisse fundamenta ex Sacris discimus oraculis. Atque sic, quis potuit dignius im-

ns imperiali ornari coronâ ADAMO,
velut summo Rege, ac Gubernatore
meritissimo, nostrum omnium Auctore
ac Parente.

Art. XIX.

QVorumdâ præterea fert opinio nul- Quorum-
lam reverè *Politiam* statui inno- dam Rem-
centiæ tribui posse, utpote ei, qui publicam
in beatitudine summa aliàs optimè in statu
requiescere potuit. Interim tamen, primævo
quamvis omnium felicitatum affluen- neganti-
tiam concedamus; nihilominus ater- um An-
næ vi veritatis in Sacra Scriptura evin- tilogia.
citur, quod summa ADAMO (ut à su-
perioribus satis superque percepimus)
delata fuerint imperii gubernacula;
verum, quod nonnulli inhæreant vul-
gari dictærio, vehementer adstruendo
REMPUBLICAM remedium esse cor-
ruptæ naturæ, adeòque aliis hanc mediis
non coercendam esse falsò sibi per-
suadent, quam imperio moribus illi-
citis ac libidinibus malis superimpo-
sito, abjecto verò ordine, qui in omni
statu tam naturali, quam civili, in obser-
vatione mandatur, ac confirmando cu-
piditatem jam in statu peccati vinculis

legum & pœnis constringendam esse, quasi vires non exercuisset suas, locumque invenisset illa ante lapsum; quod idem à me dilucidè in prioribus ita ostensum ac declaratum est, ut nunc non necessum sit, id de novo veluti repetere, aut idem, velut crambè, ut ajunt, bis coctam apponere, lubet tamen majoris lucis gratiâ nonnulla adjicere, quò unicuique facillimum perceptu evadat.

N Genitores primi (sicut sacra docet pagina) naturâ sibi propositas quoniam non observabant leges; in tantæ transgressionis pœnam quandam bonorum acceptorum magnam passi sunt jacturam. Has autem leges tantum virtutis nomine colebant, quas nos κοῖνων ἐννόμων, seu principiorū practitorū innatorū, satis cōveniēte appellatione, ornare solemus, verum enimverò, si quis talem ad me dirigeret quæstionem, quorum jurium indigeremus? Cum νόματα prima vel Jura naturalia insunt nobis, tanquam initia ad virtutem, atque ad viam nobis ostendendam boni & mali, tum ad oculos ferendum discrimen honestorum & turpium, quid beneficio rectæ rationis

rationis nobis demonstret oppositum
veri & falsi; responsio semper in prom-
ptu erit; Nam etsi nobis illa infixæ in-
hæreant, tamen interdum velut obfu-
scatione quadam, haud secus ac regu-
mentum imponitur luci, tenebræ lu-
men extinguunt, nox diem dispellit,
obscurantur, idque ob imbecillitatem
post amissionem perfectæ imaginis di-
vinæ; sciendum nihilominus rudera
permanisse quædam in domicilio ani-
mæ, non aliter ac destructâ domo, &
ædificiorum structura, remanent non-
nulla vestigia. Aut pari modo favilla
in pruna ignem absconditum regens,
nec non ferrum, quod candescens ca-
lorem retinet, licet oculis intuentium
is directè percipi nequeat. Id omne
primis Parentibus virtutibus ornatis
variis, cunctisque perfectis *donis* tam
spiritualibus, quam *moralibus*, dotatis
evenisse, testantur Biblia Sacra. Ista
in recollectionem & memoriæ refrica-
tionem regulas hæc indubitata verita-
tis, nullamque admittentes adiapho-
riam, quæ in vitæ genere observatu
dignissimæ visæ sunt, tradere voluit
hominibus, solenniter promulgando

de novo, DEUS omnis boni ordinis institutor. Ideò *non* fragilitati ac corruptæ naturæ, sed potius perfectioni, quâ primitus florebant ADAM & EVA, adscribi merentur. Ast maxime rationi congruum videtur, quod virtutes ipsis congenitæ pro legibus fuerint, quæ *inchoative* tantum & hominibus hodiè viventibus itidem ratione fundamenti insunt; Quibus deinde (ut enarratum,) additus est *decalogus* exprimens ea, quæ facienda & omittenda veniunt, ac explicans voluntatem DEI, secundum quam actiones nostræ sunt instituendæ, eo ferè modo, quo ipse illis vitam absq; ulla macula degentibus sese manifestavit, declarans quoque & illustrans, instar speculi, ex rationali anima deductas istas notitias, ut eæ nobis insculptæ longè fidelius memori in pectore condantur, pariantque fructus bonitati Numinis quadantenus consonantes. Et quamvis luminis naturæ beneficio hæc præcepta cognita sint, tamen ad eorum præscriptionem & normam vix condignè nosmet componimus, nisi semper melioris recordationis

dationis causa ante oculos mali evitandi ergo, positæ essent virtutes, quas tamen augendas & supplendas esse existimat omnis literatorum Chorus.

2. Plurium ad hæc diversissimæ agitantur sententiarum dissensiones, propugnantes *REIPUBLICÆ* institutionem introductam esse saltem ad arcendum peccatum, eliminando prorsus & rejiciendo *causam principalem & primariam*, quæ præcipua est in bona administrationis felicitate.

3. Inveniuntur & illi, qui *REMPUBLICAM* quamcunq; solius peccati status esse contendunt. Horum sanè mentibus abolita esse videntur mandata divina, per quæ Deus insinuare voluit Regnorum perennitatem in terris, testimonium ejus rei perhibēte Sacro Codice; Et si verba hæcce alium in sensum torqueantur; haud longè aberit, quin DEum peccati originem auctoremque mali esse statuunt; à quo nos scelere nunquam non immunes servet S. Sancta Trinitas. Quia si à DEo proficiscitur; utique naturam boni sibi induit, atque sic imitatur hujus mundi viator semper Crea-

torem, tanquam manuctorem; quoniam ille (ut ex antecedentibus liquido patet), Politia in modum omnia administrat, ac administrari mandat jubetque.

7. Conantur denique alii, tanquam reali quadam irreconciliabili distinctionis admissione inter *Politiam & Naturalem Societatem* hominum, à proposito veritatis, ac sententia nostra scopo, nos deturbare ac remove, ubi tamen unicuique in comperto est, tantam inter illas nequaquam intercedere disconvenientiam, quin adhibito vel aliquali reconciliationis temperamento uniri ac sociari queant, dum scilicet unum earum ceu *antecedens*, alterum verò ceu *consequens* apprehendatur: appetitus quippe semper sua prioritate naturæ ac ordinis voluntati eligenti præponitur, inter se autem consentiunt instar vinculi, dum in *sociabilitatem* homo fertur, cui etiam propterea implantata à Deo est *societas naturalis*, ex quo deinde appetitu fluit efficax ad *RESPUBLICAS* formandas amor; Cujus & naturalis inclinationis stimulo cunctos mortales teneri confiteri necessum habent omnis ævi Politici.

s. Pluri-

Plurimorum denique adhuc circa hanc rem, per omnia scientiæ civilis volumina, obviæ sunt disceptantium discrepantiæ, quibus enumerandis & charta & tempus deficerent. Maxima autem pars illorum, aliorum dictis ac auctoritatibus tantum cum fulciatur, nullis subnixæ rationum fulcimentis, quibus tamen inniti ipsa desiderat rerum necessitas, idcirco quoque tanto labore lubens supersedeo.

Art. XX.

ERgo favente æterni Numinis gratia, Huicope hanc, qualem cunque *REIPUBLICÆ* ri finem

Ideã, in quantum ingenii vires & in- imponen-
stituti ratio permittebant, exiguo styli do clau-
penicillo, rudique depinxi colore, & det.

lineolis minus politis deductis, immaturaque mea ætate descripsi, atque dilineavi, ita accommodando me totius hujus opusculi, in quo jam versatus sum, elaborationi, ut prima potius rudimenta Civitatum, ex quibus progressu temporis singula universi orbis imperia sua ceperunt augmenta, seu quasi è suis exsurrexerunt cunis, in conspectum darem Eruditorum, eoq;

ipso ulteriorem aliis, eruditionis, iudicii, experientiæ, ac acuminis subtilitatum rationes excogitandi subnixis fulcris atque columnis, quibus volupe fuerit, in tam ardua, difficili intellectu, perceptu, ac inventu; quàm sublimi materia suum exercendi calamus meditandique ansam relinquens. Circa calcem denique hujus discursus, priusquam remos inhibeam, velaq; colligam, ac propositi mei portum hoc in cursu intravero, aperta quadam sinceritate oris cordisque contestor, nihil quicquam meæ sententiæ derogatum iri, vel ejus veritati aliquid decedere; si quis cū BOSIO primæ illius *REIPUBLICÆ* statum sive imperfecti, sive cum aliis imaginarii, sive improprii nomine & caractere insigniverit, modo ut in propatulo sit, in eo omnium subsequantium primordia, incrementa ac fastigia, tanquam intra claustra suæ originis ac fontis latuisse; imò verò modò constet Deum illum Triunum, ut rerum omnium, ex quibus natura conflata est, Opificem, ita quoque totius & ordinis & rationis auctorem sapientissimum, ne aliquid contra seriem & eos, quos ipse terminos

consti-

constituit, fieri videatur, cunctaque sicut in pondere & mensura produxisse, ita quoque accrescendi & decrescendi vicibus subjecisse, adeò ut maximorum operum molimina minimis initiis succrescerent, eaque, & quæ in cæcis mortalium oculis vilia prorsus & tenuia apparent, causam ac fundamentum tremendis & fidem excedentibus suppeditarent structuris. De cetero, scias, B. L. Quod licet omnium buccæ plenæ sint hisce, quod nihil pro tempore inveniatur, quod non inventum sit prius, & nihil jam dicatur, quod non dictum sit prius, & nihil in hacce caduca fragilitate vitæ agatur, quod non actum sit prius; Attamen nec nostra adeò sterilis est ætas, nostraq; secula adeò sunt arida torridaque, quin, cum non omnia in principio rerum tam exacta perstiterint, occasione acceptâ aliquid boni excogitare queant; Sanè & experientia hinc maximum nostræ cognitioni adjecisset cumulū, si in statu illo omnium primo amœnitatum gratiis plenissimo, in quo primi Parentes primam vitæ suæ lucem aspexerunt, plusque perceperunt, quam nemo nostram nunc

nec

nec visu & ratione hodiè haurire potest,
permanere licuisset.

Verùm jam sisto gradum, manumq; à
tabulâ retraho, atq; anchoram jaciendo
in portū tranquillitate gaudentē memet
in sinu; quod cū temperata brevitās,
tum susceptarum rerum onus deside-
rant, ne odiosa prolixitas conatum
turbet, longioris intentionis velis iter
faciendo. Interim quilibet cordatioris
mentis alacritate à divinitate dotatus
persuasum sibi habeat, qui pariter suum
nomen publicæ spartæ famæque alli-
ciente Minerva, seu proprio Marte
invitante subicere ac committe-
re olim constituerit, me hanc naviga-
tionem sic instituisse, ut exceden-
do è statione adolescentiæ littus tan-
tum lamberem, & juventutis promonto-
ria duntaxat legerem, & alta verò quævis
robustæ ætatis tanquam meis viribus in-
accessibilia libens lubensque vitando, ta-
lem consequeretur censuram a faventio-
ribus & æquioribus, quæ ad majora, crē-
scentibus annis, audēda memet alliceret.
Mihi igitur hac vice sufficiat sincera
voluntatis tantummodò ostendisse ac in-
dicasse conatum; Cumque divina Ma-
jestas

jestas ineffabilis misericordiæ afflatu ex
cælo prospiciens, terramque sustinens,
per tot difficultatum myriades, syrtes, la-
byrinthos, atq; tot variarum sententiarū
præcipitia, huc usq; remigia meæ cym-
bulæ direxerit: Idcirco eidē in tanti be-
neficii agnitionem; non ad morem vetu-
statis, superbas & ambitiosas in terrarum
orbe miraculorum pyramides, imma-
nesque colossos, turres celebres, splen-
didasque auro ac argento erigam
statuas; sed submissæ devotionis, omni-
bus viribus per sempiternas gratiarum
actiones, trophæa statuam, quod erit
usque ad cineres, & perpetuò post e-
gressum ex hac vita, cunctarum mea-
rum cogitationum, actionum, la-
borumque meta, terminus,

FINIS.

Natalium splendore, generosâ virtute, nec non literarum gloriâ verè NOBILISSIME,

Dn. SIMON Illiegreen/

Amice ut nunquam reconciliate, ita candidiori affectu perpetim colende !

Ut unanimi concentu certatim TIBI, Dn. Illiegreen acclamantes congratulantium voces, obfusâ hac, & nullo planè Ciceroniano rore tinctâ meâ etiam ut interstrepere crenâ, non levis quidam scribendi pruritus invitavit, aut ab omni ætatis memoria indusarum castris vicens consuetudo solummodo expressit, sed debiti officii recordatio nec non æliora mutue amicitie sacra, singulari invitationis suavitate, mihi lubens currenti, stimulum quasi & calcar, acriter præbuere. Ast animus licet meus in votivos ejusmodi applausus pronus, tanto conatuum fervore mirificè nunc flagret, nescit tamen is idem pari modo, suæ sterilitatis conscius, quo elocutionis genere, quâ vultus & affectuum decentiâ interiora sui pectoris, TIBI, fide, amore & obsequio ad cineres usque sibi devincto, condignè pandat. Hinc torpet calamus, languescunt vires, Orationisq; fluvius planè exarescit, quibus alias stipatus omninò existeret, si saltem vel ex parte Tanto Amico, venerationis suæ magnitudinem in præcordiis latitantem, declarare sibi præsumeret, infucata mea sinceritas. Ut ut autem sit, religiosâ tamen Oris & cordis harmoniâ, non possum non impensè meis in eo gratulari fatis, quod mihi contigerit, non tantum sereno sidere, faustoque omine
sua-

suavissima Tuæ conversationis dulcedine frui; Sed & amicis in paucis Tibi Charissimis exoptatò anumerari: Et sane quid mirum? Si & ejus omni conamine ambirem sodalitiis commercium, cujus unice virtuti ac pietati dicata sunt molimina, cujus quoque generosa indoles, spreto pravorum hominum conglobationibus ac symposiis, aliisque depravati hujus seculi blanditiis & vitiorum illecebris (quibus proch dolor, nostram inquinatam esse juventutem, quotidiana luget experientia) litterarum tantum ardua, ingeniorum sublimia, & negotiorum grandia, insigni appetere didicit voluptate, persequi curâ, venerari industriâ. Luculentissimum tantæ rei testimonium, baud saltem inclyta illa Academia Urbasaliensis TIBI ultro Dn. Lilliegreen largitur, quam Tuis sapiusculè egregiis publicè privatimq; editis eximii ingenii & doctrinæ speciminibus resonasse audio, verum & illustre hocce nostrum omnium scientiarum Emporium; Dum, ut taceam reliqua, insignem hunc diligentia & lucubrationum tuarum fœtum, materiæ sublimitate, styli majestate, nec non pulcherima methodi venustate prorsus singularem, in lucem emittis, TIBI proinde Nobilissime Dn. Lilliegreen ex imo cordis latifundio uberrimam hanc, & maturitati proximam eruditionis tuæ studiorumque messem vehementer gratulor, feliciorẽ indies & proporrò exoptans cœlestis auræ affulsionem, quò tandem per inviam, vepribus, spinisque obsitam virtutis viam, præruptum illud, adituque difficile honoris culmen infra brevi ascendas, cuncta inde actionum tuarum volumina, in honorem DEI, Regis & Regni, in Nobilissima familie decus & ornamentum, in amicorum summum delectamen, & de-

nig, in immortalē nominis famāq, gloriā, felicissime dirigendo. Maſle dehinc mi Dn. Illiegreen / eo, quo cepiſti ardore, huius ligaminis neceſſitate omnium bonorum TIBI devincire animos ; Continua etiam hocce tuo tam præclaro , tamq, illuſtri exemplo prodigioſame eorum caſtigare inſcitiam, ne dicam extremam temeritatem & inſaniā, qui neglecto omni virtutis exercitio, majorum ſuorum gloriā, inſtar cornicis Œſopica alienis plumis tument, genere ſe Nobiles eſſe jaſtantes, cum tamen ſolum Virtute decet, non ſanguine niti ;

Imò, ea tantum ſolida eſt Nobilitas, quæ per ſe creſcit, prædicatione ſuā alitur, præconiōq, ſuo inveteraſcit. Nam quis unquam tam perfracta eſt frontis , qui Pygmei cujuſdam magnitudinem à Gigantis patris proceritate metiatur ? Quis humilem Pumilionis ſtaturam, inſigni genitoris ejus æquabit corporis habitui ! Non herclè, magis, quam ſi quempiam ſuā proceritate omnibus palmam præripere propterea dixerit, quod vel in altiffimi montis faſtigio conſiſtat, vel etiam quod in humeros immaniſſimi Gigantis elevatus ſuperbiat. Quare, Quid tibi Nobilitas, quid clarum nomen avorum ? Si ſervus vitiis factus es ipſe tuis.

Interim producat Divina Clementia in longam annorum ſeriem vita tua terminum, Tu verò ubicunq, terrarum fueris, infucate noſtra amicitia, quam morum, ſtudiorumq, pulcherrima ſimilitudo Gordiano quaſi combinavit nodo, nunquam obliviſcere, ſed eandem ſincera recordationis pabulo perpetim innutrire perge. Quod reciprocè uſq, dum Spiritus vitalis hos regit artus facere allaborabit,

Tibi addiſtiſſimus Ad Tumulum
ANDREAS MINOR.